

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W DĄBRÓWCE ZA 2020 ROK

POSZERZONE O:

- SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK Z REALIZACJI PROGRAMU POWIATOWEJ KARTY RODZINY „TAKRODZINA.PL”
- SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018 – 2020
- SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2017 – 2022
- SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK REALIZACJI GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2016 - 2021

Dąbrówka 2021

SPIS TREŚCI

1. Zagadnienia wstępne	4
2. Struktura organizacyjna Ośrodka	6
3. Wydatki na realizację zadań (realizacja budżetu)	8
4. Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej	9
5. Realizacja zadań z zakresu świadczeń rodzinnych	23
6. Realizacja zadań z zakresu pomocy osobom uprawnionym do alimentów	24
7. Realizacja zadań z zakresu ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – Program Rodzina 500+	25
8. Realizacja Programu „Dobry start”	26
9. Realizacja zadań z zakresu ustawy o systemie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych	26
10. Realizacja zadań z zakresu ustawy o karcie dużej rodziny	27
11. Sprawozdanie z realizacji Programu Powiatowej Karty Rodziny "TakRodzina" za 2020 rok	27
12. Realizacja zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – Sprawozdanie za 2020 rok z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020.....	29
13. Sprawozdanie za 2020 rok z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2022.....	34
14. Sprawozdanie za 2020 rok z realizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016 – 2021	38
15. Wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej	39
16. Podsumowanie.....	40

ZASADY OGÓLNE UDZIELANEGO WSPARCIA

1. Wsparcie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

2. Usamodzielnianie rodziny

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności. Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przewyższanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

3. Zasada pomocniczości

Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych. Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi.

4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Działania powinny służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych oraz integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

1. ZAGADNIENIA WSTĘPNE

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej obowiązkiem kierownika ośrodka pomocy społecznej jest coroczne składanie radzie gminy sprawozdania z działalności oraz przedstawianie wykazu potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce (dalej Ośrodek lub GOPS) jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Dąbrówka powołaną na mocy uchwały Gminnej Rady Narodowej w Dąbrówce nr XI/43/90 z dnia 27 lutego 1990 roku. Ośrodek mieści się w budynku Urzędu Gminy Dąbrówka (odrębne wejście do Ośrodka oraz podjazd dla osób niepełnosprawnych) – 05-252 Dąbrówka ul. Tadeusza Kościuszki 14.

Celem działania Ośrodka jest wspieranie oraz wzmacnianie osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych poprzez pobudzanie ich potencjału i aktywności oraz ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów oraz rozwój. Cele osiągnięte są poprzez realizację zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zadań wynikających z innych ustaw przekazanych do realizacji kierownikowi lub innym pracownikom Ośrodka na podstawie stosownych upoważnień.

Do głównych zadań GOPS należy prowadzenie całokształtu spraw w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności polegających na:

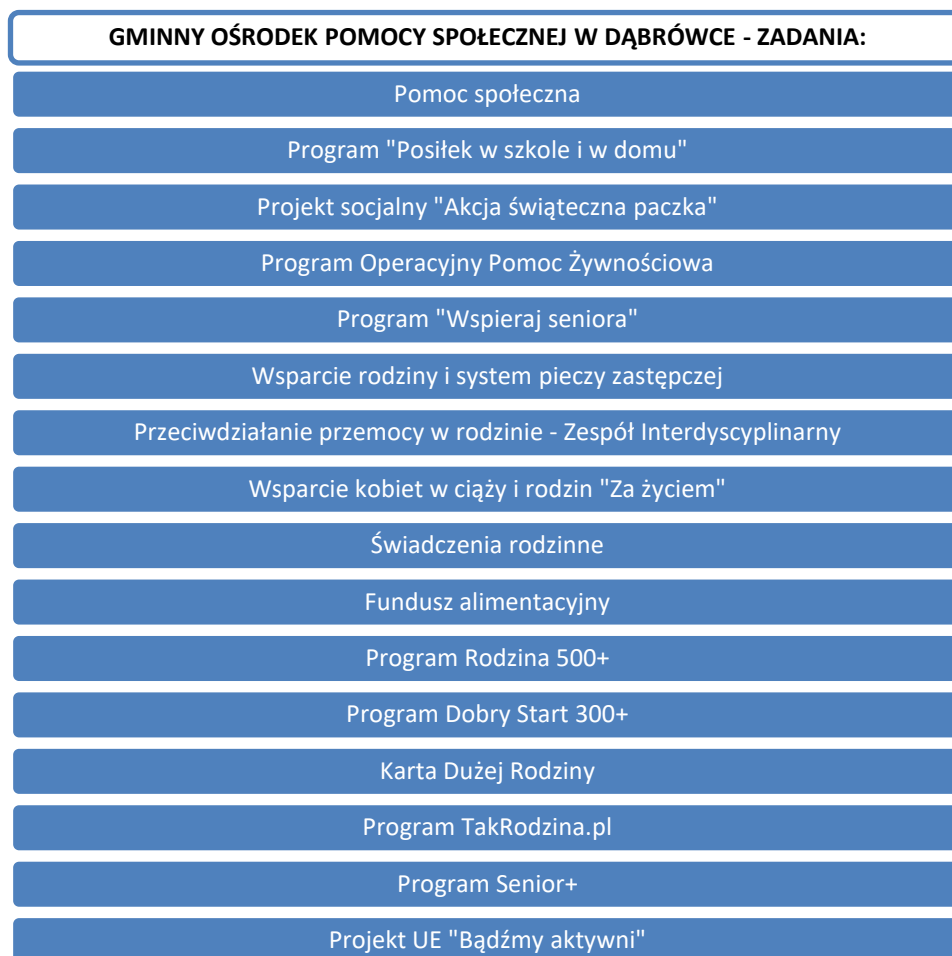
- Tworzeniu warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- Analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- Przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawami świadczeń,
- Pracy socjalnej rozumianej, jako działalności zawodowej skierowanej na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin
- Rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb
- Realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- Pobudzaniu aktywności społecznej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, a od 1 stycznia 2017 r. także ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Ponadto Ośrodek realizuje różnego rodzaju programy, takie jak: Program Dobry Start, Program „Posiłek w szkole i w domu”, Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”, Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa, Program Senior+, Program TakRodzina.pl, Projekt UE „Bądźmy aktywni” oraz projekty socjalne.

Ośrodek wykonując zadania własne gminy kieruje się ustaleniami Wójta Gminy Dąbrówka, natomiast w zakresie realizacji zadań zleconych kieruje się ustaleniami przekazanymi przez Wojewodę Mazowieckiego. W realizacji swoich zadań Ośrodek może współpracować z podmiotami zewnętrznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, jednostkami organizacyjnymi posiadającymi oraz nieposiadającymi osobowości prawnej, a także osobami fizycznymi. Do wydawania indywidualnych decyzji administracyjnych w sprawach należących do przedmiotu wszystkich działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce upoważniony jest Kierownik, a podczas jego nieobecności wyznaczony pracownik. GOPS realizuje zadania w oparciu o Kodeks Postępowania Administracyjnego z uwzględnieniem szczegółowych unormowań wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw.

Poniżej przedstawiono schemat graficzny uwzględniający zadania realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce w 2020 roku.

Schemat 1. Schemat graficzny prezentujący zadania realizowane przez GOPS w Dąbrówce w 2020 roku.

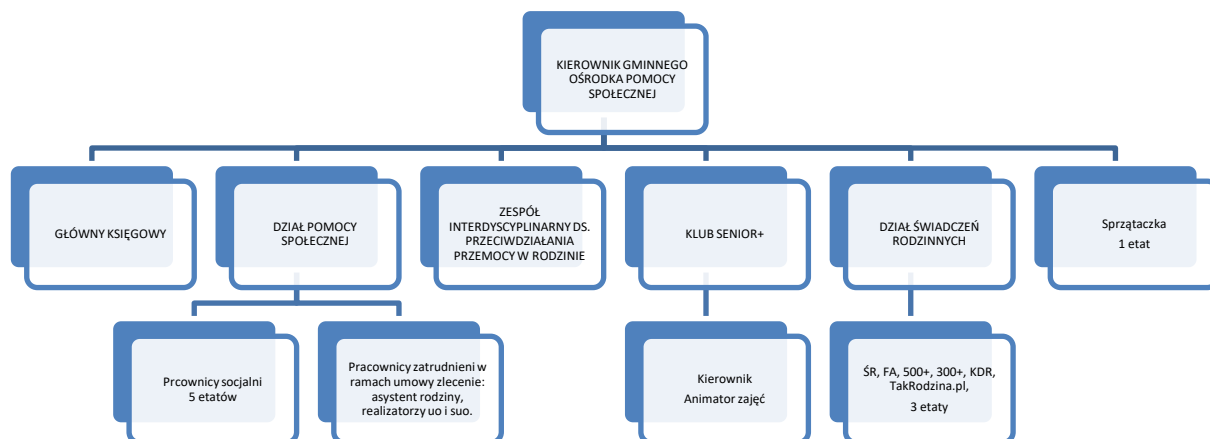

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA OŚRODKA

Utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników jest zadaniem obowiązkowym gminy wynikającym z art. 17 ust. 18 ustawy o pomocy społecznej.

Schemat 2. Schemat Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Źródło: Regulamin organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce, stan na 31.12.2020 r.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Dąbrówce zatrudnionych było 11 pracowników na umowę o pracę (kierownik, główny księgowy, 3 specjalistów pracy socjalnej, 2 pracowników socjalnych, 3 pracowników administracyjnych oraz 1 pracownik obsługi) oraz 8 pracowników realizujących zadania pomocy społecznej na umowę zlecenie (1 asystent rodziny, 5 opiekunów świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, 1 opiekun świadczący specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osoby z zaburzeniami psychicznymi, 1 kierownik Klubu Senior+). Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w Ośrodku oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zatrudniona kadra GOPS w 2020 roku i jej kwalifikacje.

Kadra GOPS	Liczba osób
Kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
Pracownicy socjalni	5
wykształcenie wyższe	5
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	3
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
Pozostali pracownicy	5
wykształcenie wyższe	3
Wykształcenie średnie	1
Wykształcenie inne	1
Pracownicy zatrudnieni w ramach umowy cywilnoprawnej (kierownik Klubu Senior+, asystent rodziny, realizatorzy suo i usług opiekuńczych)	8

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Zatrudnieni w GOPS pracownicy posiadają wysokie kwalifikacje zawodowe, jak i zdolności interpersonalne do pracy z osobami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej z terenu Gminy Dąbrówka. Wszyscy pracownicy socjalni oraz specjaliści pracy socjalnej posiadają odpowiednie przygotowanie zawodowe wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie

gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2020 roku w Ośrodku zatrudnionych było 5 pracowników socjalnych świadczących pomoc w formie pracy socjalnej i przeprowadzających wywiady środowiskowe w miejscu zamieszkania.

W 2020 roku pracownicy socjalni rozpatrzyli **157** wniosków o udzielenie pomocy i przeprowadzili **213** rodzinnych wywiadów środowiskowych w **109** środowiskach. Dodatkowo pracownicy socjalni przeprowadzili **16** wywiadów środowiskowych w ramach ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz sporządzili **6** Niebieskich Kart w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie.

Dla porównania w 2019 roku pracownicy socjalni rozpatrzyli 172 wnioski o udzielenie pomocy i przeprowadzili 247 rodzinnych wywiadów środowiskowych w 137 środowiskach. Dodatkowo pracownicy socjalni przeprowadzili 16 wywiadów środowiskowych w ramach ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz sporządzili 6 Niebieskich Kart w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. W przeliczeniu na jednego pracownika socjalnego przypadało przeprowadzenie 66 rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Natomiast w 2018 roku pracownicy socjalni rozpatrzyli 212 wnioski o udzielenie pomocy i przeprowadzili 390 rodzinne wywiady środowiskowe w 176 środowiskach. Dodatkowo pracownicy socjalni przeprowadzili 17 wywiadów środowiskowych w ramach ustalenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych oraz sporządzili 6 Niebieskich Kart w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie. W przeliczeniu na jednego pracownika socjalnego przypadało przeprowadzenie 66 rodzinnych wywiadów środowiskowych.

Pracownik socjalny to zawód szczególny, będący profesją, a jednocześnie powołaniem. Wymaga od osoby, która go wykonuje nie tylko interdyscyplinarnej wiedzy i umiejętności, ale również określonych cech osobowościowych. Pracownik socjalny działa na rzecz jednostki, grupy oraz środowisk społecznych, pomagając w rozwiązywaniu problemów i trudności tym, którzy sami ze względu na ich stan zdrowia lub przyczyny natury społecznej nie są w stanie temu sprostać. Zawód ten oprócz gruntownego przygotowania zawodowego wymaga empatii, serdeczności, cierpliwości, ciepła, aktywności, zrozumienia potrzeb drugiego człowieka, a także łatwości nawiązywania kontaktów interpersonalnych.

Bezrobocie, zły stan zdrowia mieszkańców, kryzys rodziny, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemoc w rodzinie itp. to problemy, z którymi pracownicy Ośrodka spotykają się codziennie i problemy, którym starają się zapobiegać, przeciwdziałać, łagodzić ich skutki. Bezpośrednie stykanie się pracowników pomocy społecznej z ogromem i różnorodnością problemów ludzkich to ciągły stres, myślenie o podopiecznych.

Każda osoba i rodzina zgłaszająca się do Ośrodka wymaga szczególnego, indywidualnego podejścia i opracowania planu wsparcia. Zgłoszenie się z wnioskiem o pomoc to nie tylko skompletowanie niezbędnych dokumentów w celu ustalenia dochodu rodziny, ale szeroko prowadzona praca socjalna: to głównie poradnictwo w zakresie poszukiwania pracy, załatwiania spraw alimentacyjnych i rozwodowych, kierowanie na leczenie odwykowe, nadzór nad prawidłowością sprawowanej władzy rodzicielskiej i kierowanie do sądu wniosków o jej nieprawidłowym wypełnianiu. Wielokrotnie długa, ciężka i żmudna praca z rodziną nie zawsze przynosi pożądane efekty ze względu na zbyt małą osobistą motywację i chęć dokonania zmiany w dotychczasowym życiu, brak systematyczności i wytrwałości w podejmowanych działaniach, oraz na skutek braku wzorców i wartości wyniesionych z domu, braku ambicji a także na skutek niefrasobliwości klientów, braku umiejętności przewidywania skutków swojego postępowania. Trudno jest zmotywować wielu klientów OPS do zmiany swojego postępowania, a niekiedy długi okres egzystencji na minimalnym poziomie zaspokajania swoich potrzeb nie daje motywacji do podejmowania trudnych działań. Każde działanie z rodziną w związku z tym musi być dostosowane do jej umiejętności i możliwości. Różnorodność problemów wymaga od pracowników socjalnych olbrzymich zdolności i umiejętności nie tylko techniki pracy socjalnej ale olbrzymiej empatii, wrażliwości, cierpliwości i umiejętności radzenia sobie ze stresem i odpowiedzialnością za losy drugiego człowieka. Bywa, że wykonywana praca przez pracownika socjalnego, może stwarzać zagrożenie dla jego zdrowia i życia.

W okresie sprawozdawczym łącznie pracownicy Ośrodka wydali **885** decyzji administracyjnych, w tym **719** w sprawach świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego i funduszu alimentacyjnego i **99** informacji o przyznaniu świadczeń (wcześniej konieczność wydawania decyzji) oraz **152** decyzje z zakresu pomocy społecznej oraz **14** decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Dla porównania w roku **2019** łącznie pracownicy Ośrodka wydali **952** decyzji administracyjnych, w tym **728** w sprawach świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego i funduszu alimentacyjnego, i **2020** informacji o przyznaniu świadczeń (wcześniej konieczność wydawania decyzji) oraz **224** decyzji z zakresu pomocy społecznej oraz **10** decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

3. WYDATKI NA REALIZACJĘ ZADAŃ (REALIZACJA BUDŻETU)

W **2020** roku środki finansowe wydatkowane na zadania realizowane przez Ośrodek z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny wyniosły **16 509 774,41 zł** i stanowiły **97,9 %** planu. Poziom wydatków w stosunku do roku poprzedniego wzrósł o **2 385 376,26 zł** głównie za sprawą zwiększonych wydatków na realizację Programu Rodzina 500+ zł. W dziale 855 – Wspieranie rodziny wydatkowano **15 144 542,11 zł**, co stanowi 92% ogólnych wydatków, zaś w dziale 852 – Pomoc społeczna wydatkowano **1 365 232,27 zł**, co stanowi 8% wszystkich zrealizowanych środków finansowych. Strukturę wydatków w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wydatków w podziale na zadania w latach 2018-2020.

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
852 – Pomoc społeczna			
Domy pomocy społecznej	182 750,83 zł	166 882,22 zł	170 273,79 zł
Przeciwdziałanie przemoc w rodzinie	565,23 zł	688,65 zł	128,95 zł
Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacone za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz niektóre świadczenia rodzinne	33 504,84 zł	14 492,00 zł	14 987,46 zł
Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	38 684,66 zł	31 513,14 zł	32 041,99 zł
Zasiłki stałe	194 189,44 zł	193 019,68 zł	206 559,40 zł
Ośrodek Pomocy Społecznej - bieżąca działalność	621 260,06 zł	648 783,81 zł	696 355,58 zł
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	29 146,24 zł	32 414,71 zł	57 105,35 zł
Pomoc państwa w zakresie dożywiania	64 989,88 zł	61 050,66 zł	35 263,36 zł
Pozostała działalność (Program Takrodzina.pl, Projekt socjalny „Akcja świąteczna paczka”, Program „Wspieraj Seniora”, Projekt „Bądźmy aktywni” oraz Senior+)	91 364,07 zł	104 904,45 zł	152 516,39 zł
855 – Wspieranie rodziny			
Świadczenie wychowawcze - Program Rodzina 500+	7 329 759,00 zł	9 209 971,44	11 259 459,62 zł
Świadczenia rodzinne, świadczenie z fund. alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	3 258 037,61 zł	3 192 372,62	3 415 549,20 zł
Program dla rodzin wielodzietnych „Karta dużej rodziny”	341,78 zł	1 856,06 zł	928,75 zł
Wspieranie rodziny – Program „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”	23 352,00 zł	25 600,00 zł	21 962,50 zł
Program „Dobry Start”	395 560,00 zł	403 630,00 zł	391 549,12 zł
Rodziny zastępcze	10 838,19 zł	15 760,37 zł	16 700,00 zł

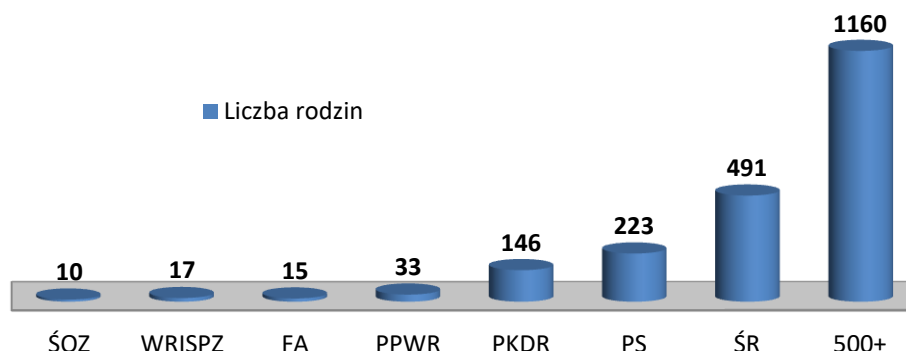
	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	-	21 458,34 zł	38 392,92 zł
R A Z E M	Razem w budżecie GOPS	12 274 002,05 zł	14 124 398,15 zł	16 509 774,41 zł

Źródło: Sprawozdanie z wykonania wydatków poniesionych w 2018, 2019 i 2020 roku.

Wydatki na pomoc społeczną i wspieranie rodziny w 2020 roku obejmowały kilkanaście rodzajów wsparcia. Zadania realizowane przez Ośrodek po stronie wydatków stanowiły kwotę **16 509 774,41 zł**, w tym dotacja **15 491 396,93 zł**, co stanowi **94%** wszystkich wydatków w zrealizowanych Ośrodku. Większość środków finansowych wydatkowana w 2020 roku przeznaczona została na realizację Programu "Rodzina 500+". Ta kategoria wydatków stanowiła **68%** całości wydatków. Następną kategorią wydatków stanowiła realizacja ustawy o świadczeniach rodzinnych, funduszu alimentacyjnego i składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego

Poniższy wykres prezentuje liczbę rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w 2020 roku z podziałem na poszczególne zadania.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w 2020 roku.

ŚOZ – świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych

WRISPZ – wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej

FA – fundusz alimentacyjny

PPWR – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

PKDR – powiatowa karta dużej rodziny

PS – pomoc społeczna

ŚR – świadczenia rodzinne

500+ - świadczenia wychowawcze

Źródło: Opracowanie GOPS.

4. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej: "Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie im bytowania w warunkach

odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia".

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc ta ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację osób i rodzin, które z niej korzystają. Brak odpowiedniej postawy świadczeniobiorcy może być przyczyną odmowy przyznania pomocy lub jej zaprzestania.

Zgodnie z zasadą pomocniczości zadania gminy w zakresie pomocy społecznej zostały najbardziej rozbudowane. Przepisy ustawy o pomocy społecznej różnicują poszczególne zadania samorządu gminnego na zadania własne, własne o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy (art. 17 ustawy, pkt. 1):

- Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- Sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych oraz zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- Przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- Opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny,
- Praca socjalna,
- Organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- Dożywianie dzieci,
- Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- Kierowanie do domów pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- Sporządzanie sprawozdawczości,
- Utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- Opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należy (art. 17 ustawy, pkt. 2):

- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- Przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- Prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- Opracowanie i realizacja projektów socjalnych,
- Podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- Współpraca z powiatowym urzędem pracy.

Oprócz zadań własnych gminy Ustawa wyznacza zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. Są to:

- Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- Prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej,

- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Pomoc społeczna, jako instytucja polityki społecznej państwa pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi. Struktura powodów przyznania pomocy interesantom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce pozwala jednocześnie na wyodrębnienie głównych problemów społecznych występujących na terenie gminy. Poniższy wykres przedstawia powody przyznania pomocy społecznej na terenie Gminy Dąbrówka w roku 2020.

Wykres 2. Powody przyznania pomocy społecznej w 2020 roku.

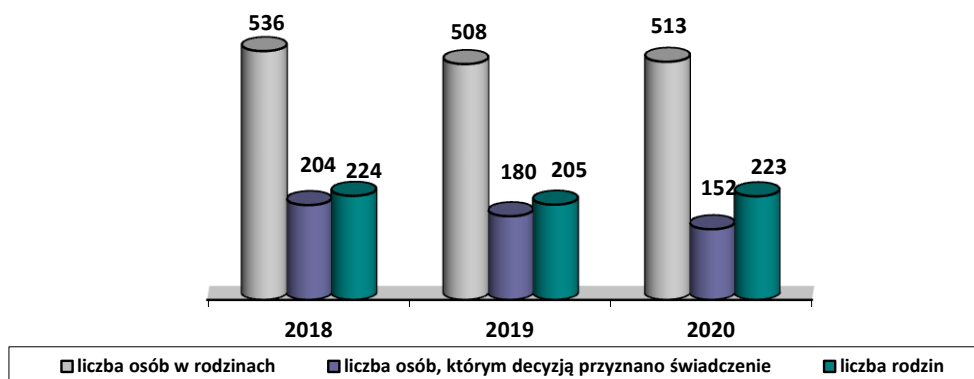
Źródło: Sprawozdania resortowe.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej, przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednej z w/w okoliczności. Od 1 października 2018 roku kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z pomocy społecznej ustalono na poziomie 701 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 528 zł na osobę w rodzinie.

Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu świadczeń rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900 zł.

Dane szczegółowe dotyczące liczby osób i rodzin objętych pomocą społeczną na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2018-2020 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Osoby objęte pomocą społeczną w gminie Dąbrówka w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie MRIPS-03 za 2018, 2019 i 2020 rok.

Na podstawie powyższego wykresu można wywnioskować, że ilość rodzin korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie (podobnie jak liczba osób w rodzinach) z wyjątkiem roku 2019, kiedy to odnotowano istotny spadek rodzin. Jednocześnie systematycznie spada liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie. Powyższe oznacza, że coraz większą grupę klientów stanowią osoby/rodziny oczekujące wsparcia i pomocy w ramach pracy socjalnej, która realizowana jest bez konieczności wydania decyzji administracyjnej.

W 2020 roku tylko z **systemu pomocy społecznej** skorzystało 223 rodzin (513 osób w rodzinach), co stanowi 6,4% wszystkich mieszkańców gminy Dąbrówka. W 2019 roku wskaźnik ten był niższy i wynosił 6,3%, zaś w 2018 roku kształtował się na poziomie 6,6%. Z powyższego wynika, iż w przeciągu 3 lat procentowy udział osób objętych pomocą społeczną w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców zmniejszył się o 0,2%. W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 85 osób, co oznacza spadek w stosunku do roku 2019 o 44 osoby.

Podstawą przyznania świadczeń z pomocy społecznej było przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, czyli zebranie możliwie wszechstronnych informacji o osobie czy rodzinie, ustalenie występujących problemów co pozwoliło na podjęcie właściwych działań i zaplanowanie odpowiedniej formy pomocy. Podczas jego przeprowadzania pracownicy socjalni ustalali sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną członków rodziny, ustalali także dane dotyczące źródeł uzyskiwanych dochodów. Pracownicy socjalni, którzy przeprowadzali wywiad środowiskowy nie ograniczali się tylko do zbierania suchych faktów. Już przy pierwszej wizycie analizowali wraz z klientem sytuację, zastanawiali się nad możliwościami przezwyciężenia problemów, udzielali porad, motywowali do zmiany zachowań, które pomogłyby w dalszym życiu, niejednokrotnie przeprowadzali pierwsze mediacje w sytuacjach konfliktowych. Stosownie do zgłaszanych przez osoby lub rodziny potrzeb oraz biorąc pod uwagę możliwości finansowe Ośrodka przyznawano odpowiednią pomoc.

Sytuacja związana z panującym stanem epidemii i wynikającymi z niego ograniczeniami, może być szczególnie trudna dla osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych. Mierząc się ze skutkami epidemii wywołanej rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 podjęliśmy wiele nowych wyzwań, które wymusiła na nas panująca sytuacja. W trosce o bezpieczeństwo zdrowotne zarówno osób i rodzin potrzebujących pomocy, a także pracowników Ośrodka, ustaleń dotyczących sytuacji rodzin - w tym szczególnie dzieci, objętych pomocą w formie procedury „Niebieskie Karty”, zaczęto dokonywać również za pomocą zdalnych środków komunikacji z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej i wideo. Poradnictwo specjalistyczne pomimo braku możliwości kontaktu osobistego, w celu realizacji działań również było świadczone w nieprzerwany sposób w trybie zdalnym. Mając na uwadze szeroko rozumiane dobro osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych problemami życiowymi w aktualnej sytuacji epidemicznej, szczególnie istotne jest, aby osoby ich doświadczające mogły liczyć na wsparcie lokalnych służb i instytucji.

Poniższa tabela przedstawia poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 3. Rodzaje świadczeń pomocy społecznej udzielanych przez GOPS w Dąbrówce w latach 2018-2020.

Rodzaj pomocy	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych (ogółem)	204	180	152	130	115	109	350	302	270
w tym:									
- świadczenia pieniężne	85	72	72	84	69	71	150	120	130
- świadczenia niepieniężne	121	112	81	66	60	48	266	221	175
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem	x	x	x	224	205	216	536	508	491
w tym:									
wyłącznie w postaci pracy socjalnej	x	x	x	94	90	114	186	206	243

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-03 za rok 2018, 2019 i 2020.

W zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na przestrzeni lat 2018-2020 liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia systematycznie spada (w 2020 r. można zaobserwować spadek w stosunku do 2018 r. o 52 osoby). Podobna sytuacja wystąpiła w przypadku liczby rodzin którym przyznano świadczenia i liczby osób w rodzinach. Wzrasta natomiast liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy udzielanej w postaci wyłącznej pracy socjalnej.

Świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, specjalnych zasiłków celowych, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców, wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznawane przez sąd.¹ Wymienione formy pomocy są najbardziej pożądane wśród beneficjentów pomocy. Jednakże ze względu na to, iż stanowią łatwą i elastyczną formę pomocy, najbardziej od niej uzależniają i często są traktowane, jako źródło dochodu, a nie przejściowe wsparcie. Mogą powodować wśród beneficjentów przyjęcie biernej postawy w rozwiązywaniu problemów życiowych.

Świadczeniami niepieniężnymi są: praca socjalna, bilet kredytowany, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych².

Do najczęściej udzielanych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej należą:

- zasiłek stały jest to świadczenie przysługujące na podstawie art. 37 ustawy o pomocy społecznej osobom samotnie gospodarujących, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy oraz

¹ Art. 36 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

² Tamże.

osobom pozostającym w rodzinach, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy spełniającym kryterium dochodowe i stanowi uzupełnienie dochodu tych osób do kryterium ustawowego.

- zasiłek okresowy jest to świadczenie, które przysługuje na podstawie art. 38 ustawy o pomocy społecznej i przeznaczone jest dla osób i rodzin bez dochodów lub o dochodach niższych niż ustawowe kryterium, przysługujący ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Okres, na jaki jest przyznany zasiłek okresowy, ustala Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

- zasiłek celowy jest to świadczenie przyznawane na podstawie art. 39 ustawy o pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Osobom bezdomnym i innym osobom nieposiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego. Zasiłki celowe przyznaje się również w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej osobie lub rodzinie, bez względu na osiągnięty przez nich dochód.

Dane szczegółowe dotyczące udzielonej pomocy w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielane przez GOPS w Dąbrowce w latach 2018-2020.

Formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
pieniężne	zasiłek stały	36	37	37	381	369	390
	zasiłek okresowy	16	7	8	29	17	20
	zasiłek celowy	67	57	50	X	X	X
	w tym zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	23	28	26	59	65	81
niepieniężne	posiłek	149	101	72	16 308	11 641	3767
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	149	101	72	16 308	11 641	3767
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	składki na ubezpieczenie zdrowotne	31	27	27	288	270	283
	praca socjalna*	224	205	216	X	X	X
	usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	5	8	8	747	1084	2052
	specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2	1	1	540	360	310
pobyt i usługi w domu pomocy społecznej	7	6	5	80	72	60	

*liczba rodzin

Źródło: Sprawozdanie MRPIPS-03 za rok 2018, 2019 i 2020.

Najczęściej udzielaną formą pomocy spośród świadczeń pieniężnych w latach 2018-2020 był **zasitek celowy**, który jest przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Liczba rodzin nim objętych w 2020 roku zmniejszyła się w stosunku do 2018 roku o 17.

Spośród udzielonej pomocy niepieniężnej największą część stanowi **praca socjalna**.

Jest ona jednym z zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym, bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna prowadzona jest:

- o z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- o ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Praca socjalna jest świadczeniem niepieniężnym. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. W roku 2019 pracownicy socjalni zawarli 9 kontraktów socjalnych mających na celu aktywizację osób starszych i wykluczonych społecznie.

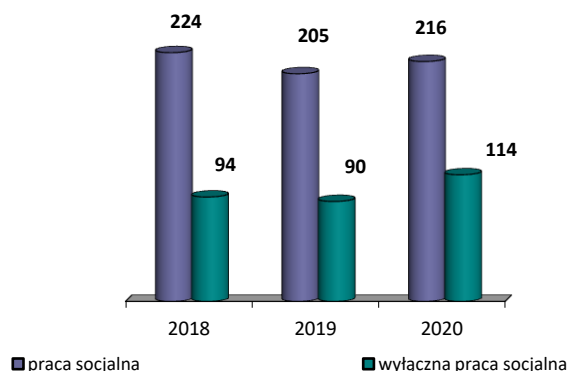
Realizowana jest w oparciu o dokonanie diagnozy sytuacji klienta, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji oraz posiadanego potencjału osobistego. Ważne jest systemowe i całościowe podejście do osoby i rodziny w zależności od zdiagnozowanych problemów. Praca socjalna najczęściej polega m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej.

W szczególnych przypadkach, z uwagi na złożoność problemów występujących w rodzinach pracownicy socjalni zapewniają osobom wymagającym wsparcia dostęp do kompleksowej pomocy specjalistycznej (psychologiczno-pedagogicznej) oraz współpracowali z różnorodnymi podmiotami z terenu gminy, powiatu i kraju: policją, sądem, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi i szkołami, Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, domami pomocy społecznej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Urzędem Gminy w Dąbrówce, Niepublicznymi Zakładami Opieki Zdrowotnej, Powiatowym Urzędem Pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Powiślańskim Towarzystwem Społecznym (PTS), Bankiem Żywności SOS w Warszawie, Caritas Parafialnym, Gminnym Centrum Kultury oraz ośrodkami pomocy społecznej z terenu kraju i innymi podmiotami działającymi na rzecz lokalnej społeczności.

W roku 2018 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 224 rodziny. Udzielono pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej 94 rodzinom. Natomiast w roku 2020 pomocą w postaci pracy socjalnej zostało objętych 216 rodzin, w których zamieszkiwało 492 osób. Udzielono pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej 114 rodzinom, gdzie przebywało 243 osób.

Poniższy wykres prezentuje rozkład ilościowy pracy socjalnej i wyłącznej pracy socjalnej w latach 2018, 2019 i 2020.

Wykres 4. Rodziny objęte pracą socjalną i wyłączną pracą socjalną w latach 2018, 2019 i 2020.

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-03 za rok 2018, 2019 i 2020.

Na podstawie powyższego wykresu można wywnioskować, że ilość rodzin korzystających z pomocy w formie pracy socjalnej utrzymuje się na podobnym poziomie natomiast zwiększeniu uległa liczba rodzin objętych wyłączną pracą socjalną. Wpływ na taki stan rzeczy ma m.in. poprawa w diagnozowaniu rodzin problemowych przez pracowników socjalnych i odpowiednie motywowanie rodzin do zmian w ich sytuacji życiowej, jak również poprawa zaufania społecznego w stosunku do pracowników socjalnych.

Program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023

Celem Programu realizowanego na terenie Gminy Dąbrówka od 2019 roku jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Program ten stanowi kontynuację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Program „Posiłek w szkole i w domu” ma charakter modułowy. W jego skład wchodzi trzy moduły, z których każdy ma charakter indywidualny i kierowany jest do innego adresata:

1. Moduł dla dzieci i młodzieży;
2. Moduł dla osób dorosłych;
3. Moduł organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

Działania zapisane w module pierwszym i drugim nowego programu były realizowane przez samorządy w ramach programu „Pomocy państwa w zakresie dożywiania”. Ich celem jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych – zwłaszcza osób starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych. Program przewiduje udzielenie pomocy w jednej z trzech form – posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Ponadto, pomoc ta została uzupełniona o możliwość dowozu posiłku osobom dorosłym, niesamodzielnym (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie są w stanie same przygotować sobie gorącego posiłku.

Nowy Program różni się od poprzedniego wprowadzeniem działań dotyczących modułu trzeciego, za który odpowiada minister właściwy do spraw oświaty i wychowania. Celem tego modułu jest wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w szkole. Efektem ma być tworzenie stołówek w szkołach, które ich nie posiadają, uruchamianie stołówek niefunkcjonujących lub poprawa standardu istniejących – tak, aby miały własną kuchnię i jadalnię. W ramach modułu możliwe jest więc także wsparcie w zakresie adaptacji i wyposażenia jadalni.

Samorząd Gminy Dąbrówka dostosowuje regulacje przepisów na poziomie gminnym do wejścia w życie uchwały Rady Ministrów wprowadzającej program rządowy „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023. W ramach uchwał podjętych 3 grudnia 2018 r. przez Radę Gminy, wysokość kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” ma wynosić 150% kryterium wynikającego z art. 8 ustawy o pomocy społecznej – tak samo, jak miało to miejsce podczas realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Uchwała przyjęta przez radnych przyczynia do ograniczenia zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach, znajdujących się w trudnej sytuacji, jak również osób dorosłych – w szczególności samotnych w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Wpływa również na poprawę poziomu życia rodzin o niskich dochodach oraz poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży.

Rada Gminy Dąbrówka przyjęła także program osłonowy „Posiłek dla dzieci i uczniów”, dzięki któremu, w myśl uchwały, będzie możliwe skorzystanie przez dziecko z posiłku w szkole także doraźnie, bez wcześniejszego wydania decyzji i wywiadu środowiskowego.

Program osłonowy przyjęty przez Radę Gminy jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych. Jego realizatorem jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy (szkołami, przedszkolami) oraz niepublicznymi placówkami, do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu Gminy Dąbrówka. Program jest finansowany ze środków własnych gminy oraz dotacji z budżetu państwa.

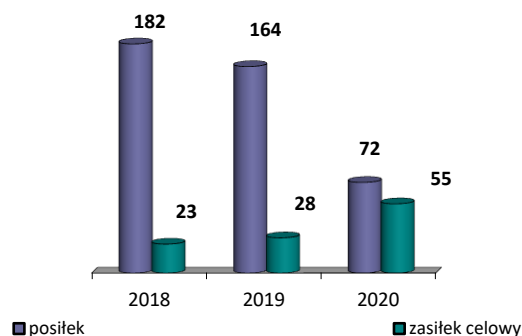
W roku **2020** w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” z pomocy ogółem skorzystały **116 osoby**. Łącznie wydano **3767 posiłków** osobom uprawnionym (w tym 1 osobie dowieziono posiłek do miejsca zamieszkania) i zrealizowano **81 świadczeń pieniężnych** z przeznaczeniem na zakup żywności dla rodzin potrzebujących.

Całkowity koszt Programu w roku wyniósł **35 263,36zł.**, z czego Gmina Dąbrówka pozyskała z dotacją z budżetu państwa na realizację zadania **28 210,00 zł.**, co stanowi **80%** całkowitych kosztów Programu.

Poniższy wykres prezentuje dane dotyczące ilości osób korzystających z Programu w latach 2018-2020.

Wykres 5. Osoby objęte Programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2018, 2019 i 2020.

Źródło: Sprawozdanie z Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za rok 2018. Sprawozdanie z Programu „Posiłek w szkole i w domu” za rok 2019 i 2020.

W ramach programu realizowano wsparcie w formie gorących posiłków oraz zasiłków celowych na zakup żywności. Z pomocy w formie posiłku, głównie realizowanego w stołówkach szkolnych dla dzieci i uczniów, w 2018 roku skorzystało 182 osoby, w 2019 były to 164 osoby zaś w 2020-72 osoby. Zmniejszenie ilości dzieci objętych posiłkiem w 2020r. jest wynikiem sytuacji epidemicznej na terenie kraju i zawieszeniu działalności placówek oświatowych. Natomiast z pomocy w formie zasiłku celowego na zakup żywności w 2018 roku korzystało 23 osoby, w 2019 roku było to 28 osoby, zaś w 2020 roku 55 osób.

Realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu” to najbardziej kompleksowe wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej udzielane w ramach systemu pomocy społecznej. Analizując obecny oraz wcześniejszy Program żywnościowy na przestrzeni ostatnich kilku lat wskazać należy, że Program zaspokaja potrzeby mieszkańców Gminy Dąbrówka w swoim zakresie. Wspomnieć warto w tym miejscu o realizacji na terenie gminy także innych programów żywnościowych opisanych w niniejszym dokumencie, a stanowiących uzupełnienie do Programu „Posiłek w szkole i w domu” takich jak: Program TakRodzina.pl oraz Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze jako zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym, świadczone były osobom, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione z powodu samotności lub braku możliwości zapewnienia jej przez rodzinę. Usługi obejmują pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej, zalecanej przez lekarza pielęgnacji oraz zapewnienia kontaktów z otoczeniem.

W 2020 roku GOPS zatrudniał w ramach umowy zlecenia pięć osób świadczących usługi w domach 8 podopiecznych. Łącznie zostało zrealizowanych 2052 godzin usług, zaś w porównaniu do 2019 roku ilość godzin uległa zwiększeniu o 968. Wskazać należy, że liczba osób potrzebujących wsparcia w tej formie systematycznie rośnie. Osoby korzystające z tych świadczeń w zależności od swojej sytuacji materialnej ponoszą częściową odpłatność za usługi według zasad ustalonych Uchwałą Rady Gminy Dąbrówka nr XXXV/309/2018 z dnia 25.04.2018. Starania podejmowane w przyszłości przez władze Gminy w stosunku do osób starszych powinny mieć na celu zapewnienie właściwej opieki, a więc odpowiednie usługi opiekuńcze, formy aktywności ruchowej, a także zorganizowane formy spędzania wolnego czasu.

W 2020 roku realizowane były także specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Tą formą pomocy została objęta jedna osoba dorosła, z niepełnosprawnością intelektualną. SUO to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb pacjenta, wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Tego typu świadczenie jest zadaniem zleconym, w całości finansowanym przez budżet państwa. Łącznie została zrealizowanych 310 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych.

Domy Pomocy Społecznej

Do domów pomocy społecznej kierowane są osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy przez rodzinę lub w formie usług opiekuńczych.

Dofinansowywanie kosztów pobytu w domach pomocy społecznej jest zadaniem wymagającym dużych nakładów finansowych przy niewielkiej ilości osób korzystających. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w domu pomocy społecznej pokrywa sam zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu. Pozostałą kwotę do wysokości całkowitych kosztów utrzymania w placówce dopłaca rodzina i gmina, z której pochodzi osoba umieszczona w domu pomocy społecznej.

Gmina Dąbrówka w 2020 roku opłacała pobyt w domach pomocy społecznej 5 osobom. Łączna kwota, jaką Gmina przeznaczyła na dofinansowanie pobytu w domach pomocy społecznej w 2020 wyniosła 170273,79 i złotych i jest wyższa niż w roku poprzednim. Należy zauważyć, że z roku na rok zwiększają się koszty związane z utrzymaniem mieszkańca w domu pomocy społecznej, co może generować zwiększenie wydatków po stronie gminy. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce ze względu na ograniczone środki finansowe stara się maksymalnie długo zapewniać pomoc usługową w miejscu zamieszkania.

Inne działania w obszarze pomocy społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce w 2020 roku zrealizował projekt socjalny pt. „Akcja świąteczna paczka”. Głównym celem projektu było wsparcie potrzebujących mieszkańców z terenu gminy poprzez zorganizowanie zbiórki produktów spożywczych i przemysłowych oraz zaangażowanie społeczności lokalnej w pomoc drugiemu człowiekowi, pobudzenie aktywności społecznej i integracji międzypokoleniowej. Zorganizowano łącznie 95 paczek świątecznych. Wsparciem objęto osoby starsze, samotne, niepełnosprawne oraz rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji społeczno – materialnej. Na w/w zadanie wydatkowano 3 100,98 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce podejmował także inne działania na rzecz mieszkańców z terenu Gminy Dąbrówka, takie jak:

- Udział w Akcji MY+,
- współpraca z Gminnym Centrum Kultury w Dąbrówce,
- współpraca ze szkolnymi kołami wolontariatu,
- przekazywanie pomocy rzeczowej przygotowanej przez darczyńców,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz parafialnym Caritas.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa na lata 2014 – 2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2020 roku przejął całościowo organizację pomocy żywnościowej w ramach POPŻ. Działania w programie realizowano zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Pracy i Polityki

Spółecznej dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów biorących udział w Programie Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-20 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Podpisano umowę z Bankiem Żywności SOS Warszawa, który dystrybuuje żywność. Zorganizowano magazyn, podjęto współpracę w Wojskami Obrony Terytorialnej, zakwalifikowano i wydano skierowania osobom spełniającym kryteria udziału w programie, ja również podjęto współpracę z wolontariuszami przy rozładunku i wydawaniu żywności.

Pomocą żywnościową w roku 2020 objętych zostało 123 rodzin (w tym 286 osób). Łącznie przekazano niespełna 12 ton żywności o wartości 56 597,46 zł. Poprawiło to niewątpliwie sytuację materialną tych osób i rodzin poprzez zmniejszenie wydatków na żywność. Pomoc udzielana była w ramach Programu w postaci artykułów spożywczych, które były przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie. Dodatkowo poza dystrybucją żywności prowadzone były w Programie działania towarzyszące, mające na celu włączenie społeczne podopiecznych.

Pomoc żywnościowa to najbardziej kompleksowe wsparcie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej udzielane w ramach systemu pomocy społecznej. PO PŻ jest to najbardziej wymierne wsparcie rodzin potrzebujących, bowiem są to artykuły pierwszej potrzeby w każdym gospodarstwie domowym. Dzięki takiej pomocy zaoszczędzone środki budżetów własnych rodziny będą mogły przeznaczyć na inne potrzeby.

Pomoc specjalistyczna

Wsparcie w formie poradnictwa specjalistycznego realizowane jest w głównej mierze w ramach Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w Dąbrówce. Punkt ten świadczy pomoc psychologiczną, oraz wsparcie osób uzależnionych od alkoholu/substancji psychoaktywnych i ich rodzin. Dodatkowo w Punkcie świadczone jest wsparcie dla rodzin z problemem przemocy w rodzinie.

Gminny Punkt Konsultacyjny finansowany jest ze środków Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

Ponadto mieszkańcy gminy Dąbrówka mają możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów z Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Zielonce, Specjalistycznej Poradni Rodzinnej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie oraz innych instytucji i organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu wołomińskiego.

Projekt dofinansowany ze środków UE „Bądźmy aktywni”

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Gmina Dąbrówka (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce) w partnerstwie z Gminą Klembów (Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Klembowie) od września 2019 roku realizuje projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu jest zwiększenie aktywności społeczno-zawodowej 48 (w tym 24 osób z terenu Gminy Dąbrówka) osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w okresie od września 2019 r. do marca 2022 r.

Cele szczegółowe projektu:

1. Określenie deficytów społeczno-zawodowych i sposobów ich zminimalizowania poprzez opracowanie indywidualnych diagnoz i ścieżek reintegracji dla 48 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
2. Poprawa komunikacji interpersonalnej 48 osób poprzez udział w indywidualnym doradztwie psychologicznym, terapeutycznym, treningu motywacyjnym, warsztatach umiejętności społecznych, akademii rodziny, treningu dorosłości, zajęciach survivalowych.
3. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia 38 osób poprzez udział w indywidualnym doradztwie zawodowym, treningach pracy, kursach zawodowych lub stażach.

4. Zwiększenie umiejętności wychowawczych 16 osób poprzez udział w indywidualnym doradztwie o charakterze terapeutycznym, akademii rodziny.

Projekt zakłada osiągnięcie wśród uczestników projektu wskaźników efektywności społecznej i efektywności zatrudnieniowej w odniesieniu do dwóch grup:

1) osób z niepełnosprawnościami, minimalny poziom efektywności społecznej wynosi 34%, a minimalny poziom efektywności zatrudnieniowej wynosi 12%;

2) pozostałych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, minimalny poziom efektywności społecznej wynosi 34%, a minimalny poziom efektywności zatrudnieniowej wynosi 25%.

Działania projektowe będą realizowane na podstawie indywidualnych ścieżek reintegracji z wykorzystaniem kontraktu socjalnego dla 48 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Projekt przewiduje udział co najmniej 20 osób bezrobotnych, co najmniej 20 osób biernych zawodowo oraz 8 osób z niepełnosprawnościami.

Całkowity wartość projektu to **672 000 zł** z czego dofinansowanie wynosi **537 589 zł**, co stanowi 80% całkowitych kosztów projektu.

Program wieloletni „Senior+”

W 2019 roku Gmina Dąbrówka przystąpiła do realizacji Programu wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior +” przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior +” i Klubów „Senior +”. Program ma charakter modułowy. W jego skład wchodzi dwa moduły:

1. Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie lub wyposażenie placówki,
2. Moduł 2 – zapewnienie funkcjonowania już istniejących placówek.

W ramach modułu 1 Gmina Dąbrówka otrzymała dofinansowanie na utworzenie placówki Klub Senior+ w wysokości 97 868 zł. Środki te zostały przeznaczone na wyremontowanie pomieszczeń Klubu wraz z zakupem odpowiedniego wyposażenia.

Klub Senior+ został utworzony na podstawie Uchwały nr XIII/112/2019 Rady Gminy Dąbrówka z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie utworzenia Klubu „Senior+” w Gminie Dąbrówka. Klub jest ośrodkiem wsparcia, funkcjonuje w ramach przepisów ustawy o pomocy społecznej i działa w ramach struktury organizacyjnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce. Siedziba Klubu mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Dąbrówce przy ul. Tadeusza Kościuszki 14 B.

Klub Senior+ powstał w celu zwiększenia aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym oraz zapewnienia im wsparcia przez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty edukacyjnej, kulturalnej, prozdrowotnej i sportowo-rekreacyjnej, w zależności od potrzeb.

Celem głównym Klubu jest aktywizacja społeczna, integracja oraz organizacja zajęć umożliwiających uczestnikom aktywne spędzanie czasu wolnego, w tym zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

W grudniu 2019 roku przeprowadzono rekrutację uczestników Klubu, zaś od stycznia 2020 roku Klub rozpoczął swoją działalność. Zatrudniono kierownika klubu oraz animatora prowadzącego zajęcia dla uczestników. W lutym nastąpiło uroczyste otwarcie Klubu. Klub przeznaczony jest dla 15 uczestników, natomiast w wielu zajęciach i warsztatach Klub dostępny był dla znacznie większej grupy Seniorów z terenu gminy. Działalność Klubu w 2020 roku obejmowała:

- o Ofertę rekreacyjną: a) zajęcia ruchowe (78h) – W ramach tej kategorii zajęć, odbyły się warsztaty z motopedagogiki, zajęcia taneczne (tańce dworskie, tańce towarzyskie), trening powięziowy, gimnastyka ogólnorozwojowa poprawiająca sprawność fizyczną, nauka strzelania z łuku, zajęcia z pedagogiki cyrku. Seniorzy nauczyli się żonglować 3 chustkami, manipulacji talerzem cyrkowym, manipulacji kijami treningowymi, żonglowania jedną, dwiema a co niektórzy także trzema piłeczkami. b) warsztaty teatralne (40h) – Międzypokoleniowa grupa teatralna, w tym seniorzy z Klubu Senior+ podczas inauguracji otwarcia Klubu, wystawili spektakl pt. „Z wolnością za Pan brat” w reż. Joanny Stanowskiej, nad którym pracowali w

2019 roku. Spektakl ten zagrano również 1 marca dla seniorów z m. Guzowatka. W trakcie roku członkowie Klubu rozpoczęli pracę nad spektaklem " Igraszki z diabłem". W ramach zajęć teatralnych odbywały się zajęcia z improwizacji scenicznej, praca nad dykcją, emisją głosu, praca nad artykulacją, nad wyrażaniem emocji w sposób werbalny oraz pozawerbalny, pracowano nad ruchem scenicznym i itp. c) warsztaty wokalne (12 h) - W ramach zajęć wokalnych seniorzy uczyli się podstaw emisji oraz impostacji głosu, rozwijali swoją wyobraźnię, pracowali nad dźwiękiem połączonym z ruchem oraz rytmem. d) wycieczki, spotkania integracyjne.- W ramach działalności Klubu, odbyły się: wycieczka do Sejmu RP, koncert na Torwarze, wyjazd do Winnicy w Dwórznie, wyjazd do Ośrodka Kultury w Guzowatce i realizacja spektaklu „Z wolnością za Pan brat”, wyjazd na Mazowiecką Olimpiadę Senioralną do Mrozów, dwie wycieczki rowerowe do pobliskiej leśniczówki. Spotkania integracyjne – seniorzy zorganizowali otwarty bal przebierańców dla starszych mieszkańców gm. Dąbrówka, dwa spotkania w leśniczówce, odbywały się spotkania towarzyskie, samopomocowe, spacer po najbliższej okolicy. Spotkania świąteczne (Wielkanoc i Boże Narodzenie) ze względu na zawieszenie działalności Klubu z powodu COVID 19 odbyły się on-line. e) warsztaty plastyczne (38 h) - W ramach działań plastycznych odbyły się różnorodne zajęcia plastyczne, między innymi: tworzenie łąpaczy snów, filcowanie na mokro, filcowanie na sucho, tworzenie masek teatralnych, tworzenie bombek świątecznych i zapachowych mydełek prezentowych. f) warsztaty coachingowe (30 h) Zajęcia z cyklu „Zarządzanie stresem i emocjami”, „Coaching – Rola motywacji i wyznaczania sobie celów w życiu dojrzałego człowieka”. Zajęcia coachingowe są bardzo istotnym elementem pracy z seniorami. Narzędzia i ćwiczenia coachingowe mają za zadanie wspierać psychicznie seniorów między innymi w czasie nowej sytuacji w jakiej wszyscy się znaleźliśmy, uczyć stawiania sobie nowych celów, wyznaczania ścieżek rozwojowych, pomagają w osiąganiu celów, wspierają samodzielność i samoświadomość, mają za zadanie wzmacniać uczestników na każdym etapie ich życia.. g) wykłady dotyczące zdrowia (10h) – W ramach działań pro zdrowotnych odbyły się wykłady i warsztaty, m.in.: „Jak wzmocnić odporność swojego organizmu”, „Pożywienie = odżywienie”, „Jak unikać niedoborów pokarmowych w diecie seniora”, "Dieta promująca odporność organizmu", "Sen a jakość życia".

- o Ofertę kulturalną: a) udział i współorganizowanie wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie gminy: Członkowie Klubu współorganizowali Bal Karnawałowy 2020, zagrali spektakl „Z wolnością za Pan brat” dla mieszkańców gminy Dąbrówka oraz w Guzowatce dla tamtejszej społeczności. A także z sukcesami (5 medali) uczestniczyli w Mazowieckiej Olimpiadzie Senioralnej w Mrozach. Pozostała działalność kulturalna ze względu na sytuację pandemiczną nie była możliwa do realizacji.
- o Ofertę edukacyjną: a) zajęcia komputerowe (28 h); b) warsztaty kulinarne (6 h); c) wykład "Poznaj kulturę Korei" (4 h); d) wykłady prawne na temat praw konsumenta, sposoby radzenia sobie w postępowaniu administracyjnym i wychodzenie z zadłużenia (8 h); e) język angielski (36 h); f) warsztaty "Umysł na siłowni – jak poprawić pamięć i koncentrację" (43 h); g) wykłady i warsztaty prozdrowotne (10h) h) zajęcia coachingowe (30h)
- o Działalność promocyjną Klubu Senior + w Dąbrówce a) informowanie mieszkańców gminy Dąbrówka o powstaniu Klubu "Senior+", b) Stworzenie i prowadzenie fanpage na facebooku, a tam regularne relacjonowanie i informowanie o działalności Klubu i realizacji projektu poprzez zamieszczanie wpisów, zdjęć, itp. c) Tworzenie relacji z przeprowadzanych działań na stronie internetowej gminy Dąbrówka, stronie internetowej Ośrodka Pomocy w Dąbrówce i stronach Facebook uczestników projektu i pracowników zatrudnionych do jego realizacji.

Program „Wspieraj Seniora”

W związku z obowiązującym stanem epidemii oraz znaczącym wzrostem zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej kierując się troską o bezpieczeństwo osób starszych realizował program wspierający ochronę zdrowia i życia osób powyżej 70 roku życia pn: „Wspieraj Seniora”.

Program ten miał na celu realizację usługi wsparcia na rzecz Seniorów, którzy w obowiązującym stanie epidemii zdecydują się na pozostanie w domu. Usługa wsparcia polegała w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez Seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środków higieny osobistej. Program adresowany był do osób w wieku 70 lat i więcej, które pozostaną w domu w związku z zagrożeniem zakażeniem Covid-19, a także w szczególnych przypadkach osoby poniżej 70 roku życia.

Realizacja Programu „Wspieraj Seniora” na rok 2020 przyczyniła się do ograniczenia kontaktów seniorów z innymi osobami w czasie epidemii poprzez pozostawanie w miejscu zamieszkania. Program ponadto przyczynił się do upowszechnienia działalności Ośrodka wśród seniorów, zwiększył zaufanie do instytucji pomocy społecznej. Informację o możliwości zgłoszenia się do Programu seniorzy pozyskali poprzez media -

telewizję, ogłoszenia gminne – plakaty, ulotki, stronę internetową gminy, portal społecznościowy, jak również od pracowników socjalnych, sołtysów, rodziny i sąsiadów.

Programem objęto seniorów w wieku 70+ oraz w szczególnych sytuacjach osoby poniżej 70 r.ż. Osoby te nie były w stanie np. poprzez wsparcie rodziny, sąsiadów czy znajomych zaopatrzyć się w artykuły podstawowej potrzeby. Program realizowany był przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce (5 pracowników socjalnych, główną księgową oraz kierownika gops) w okresie listopad-grudzień 2020 r. Pracownicy realizujący Program otrzymali dodatkowe wynagrodzenie – zgodnie z regulaminem wynagradzania pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce.

Udzielono wsparcia 14 seniorom w tym 8 seniorom w wieku powyżej 70 r.ż. i 6 seniorom w wieku poniżej 70 r.ż. Udzielono łącznie 31 świadczeń (w tym zakup środków spożywczych, zakup leków, drobne opłaty, pomoc w sprawach urzędowych, kontakt z rodziną, wsparcie zdalne – rozmowy telefoniczne). W przypadku posiadania rodziny przez seniora, pracownicy socjalni nawiązali kontakt w członkami rodzin, ustalali przyczyny braku wsparcia ze strony rodziny. Pracownicy przekazywali rodzinie informacje dotyczące zakresu pomocy oferowanej przez GOPS, jak i lokalne podmioty. Na realizację zadania wydatkowano 5 526,38 zł z czego z budżetu wojewody 4 420,44 zł.

5. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Obsługa świadczeń rodzinnych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej. Oznacza to, iż ciężar finansowy w tym zakresie spoczywa na budżecie państwa co do samych świadczeń, koszty obsługi są w części finansowane przez gminę. Organami właściwymi do załatwiania spraw indywidualnych i wypłaty świadczeń rodzinnych są gminy. Wójt Gminy Dąbrówka działając na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku upoważnił Kierownika GOPS do prowadzenia postępowania w sprawach świadczeń rodzinnych, a także do wydawania decyzji w tych sprawach. Tym samym zlecił realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych pracownikom Ośrodka.

System świadczeń rodzinnych to poza ubezpieczeniowy system świadczeń socjalnych wspierających rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, wychowujące dzieci uczęszczające do szkoły, w tym niepełnosprawne. Warto przy tym dodać, iż świadczenia rodzinne stanowią odrębny od świadczeń z pomocy społecznej system, mający na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenie rodzicielskie (od 2016 roku), świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

W roku sprawozdawczym z systemu świadczeń rodzinnych skorzystało **1 894** świadczeniobiorców, którym przyznano **13 385** świadczeń na łączną kwotę **2 962 754** zł. Dla porównania w 2019 roku z systemu świadczeń rodzinnych skorzystało **2 102** świadczeniobiorców, którym przyznano 15 118 świadczeń na łączną kwotę **2 819 867** zł. Natomiast w 2018 roku z systemu świadczeń rodzinnych skorzystało **2 150** świadczeniobiorców, którym przyznano 16 716 świadczeń na łączną kwotę **2 882 000** zł.

W okresie 2018 – 2020 liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne uległa zmniejszeniu. W 2018 roku z systemu świadczeń rodzinnych korzystało 624 rodzin, w 2019 roku 578 rodziny zaś w roku 2020 było to 491 rodzin. Liczbę świadczeń oraz kwoty wypłaconych świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w Dąbrówce w latach 2018 – 2020.

Rodzaj świadczenia	Rok 2018		Rok 2019		Rok 2020	
	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń	liczba świadczeń	kwota świadczeń
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych	13 895	1 547 651 zł	12 358	1 410 659 zł	10 564	1 208 626 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	85	85 000 zł	80	80 000 zł	54	54 000 zł

Świadczenia pielęgnacyjne	480	704 628 zł	494	780 356 zł	611	1 110 845 zł
Zasiłek pielęgnacyjny (ogółem)	1 983	313 457 zł	1 994	378 133 zł	1 983	427 885 zł
Specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO)	34	18 280 zł	22	13 640 zł	-	-
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	1	4 000 zł	-	-	-	-
Świadczenie rodzicielskie	225	208 984 zł	170	157 079 zł	173	161 398 zł
Opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego	164	18 926 zł	164	21 459 zł	236	38 393 zł
Opłacenie składki ubezpieczenia społecznego	270	88 072 zł	318	119 394 zł	410	190 023 zł

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji świadczeń rodzinnych za rok 2018, 2019 i 2020.

6. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW

Kolejną formą wsparcia realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce są świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Ta pomoc finansowa świadczona jest zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Bezskuteczność egzekucji w rozumieniu ww. ustawy oznacza egzekucję, w wyniku, której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie wyegzekwowano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Liczbę rodzin korzystających ze świadczeń alimentacyjnych oraz liczbę i kwoty wypłacanych świadczeń alimentacyjnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie Dąbrówka w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	20	17	15
Liczba świadczeń	351	280	271
Kwota świadczeń w zł	151 200 zł	121 550 zł	121 550 zł

Źródło: Sprawozdanie z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów za rok 2018, 2019 i 2020.

Ponadto w roku 2020 podejmowane były działania wobec **17** dłużników alimentacyjnych, takie jak: ustalanie miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, przeprowadzanie wywiadów alimentacyjnych z dłużnikami, informowanie komornika sądowego o zadłużeniu oraz aktualnej sytuacji dłużnika, zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w Urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy, informowanie PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika, skierowanie do starosty wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego, złożenie do Prokuratury wniosku o ściganie dłużnika alimentacyjnego, przekazywanie do BIGów informacji gospodarczej o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych.

W wyniku prowadzonych postępowań w roku 2018 odzyskano 39 955,89 zł, w 2019 roku 44 976,58 zł, zaś w 2020 roku **34 741,05** zł z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

7. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O POMOCY PAŃSTWA W WYCHOWYWANIU DZIECI - PROGRAM "RODZINA 500+"

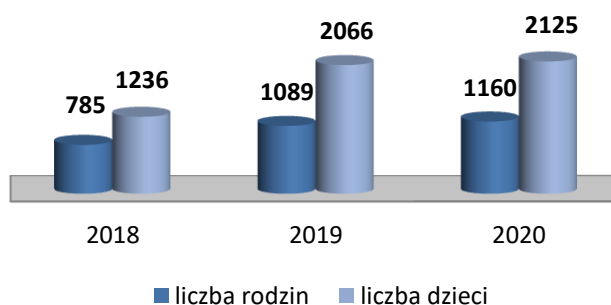
Program „Rodzina 500 plus” to systemowe wsparcie polskich rodzin realizowane przez gminę jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na dziecko do ukończenia przez nie 18. roku życia, otrzymują wszyscy rodzice, niezależnie od dochodów rodziny.

Zgodnie z przepisami art. 4 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Ustawodawca, określając osoby uprawnione, wskazał, że świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka.

Świadczenie przyznawane jest na wniosek. Można złożyć go w urzędzie lub przez Internet za pomocą jednego z czterech kanałów: bankowości elektronicznej, PUE ZUS, Emp@tii lub EPUAP.

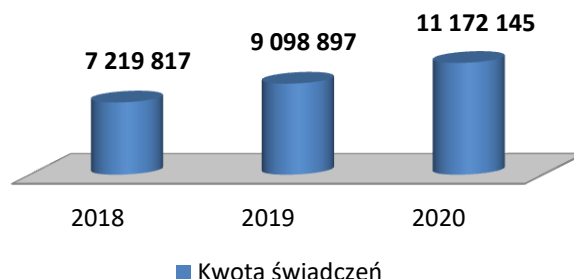
Realizatorem Programu „Rodzina 500+” na terenie Gminy Dąbrówka jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Poniższe wykresy prezentują liczby dzieci i rodzin uprawnionych do świadczenia 500+ oraz kwoty świadczeń przekazanych w ramach Programu w latach 2018 – 2020 roku.

Wykres 6. Liczba rodzin oraz liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Rodzina 500+ za rok 2018, 2019 i 2020.

Wykres 7. Świadczenia wychowawcze – kwota świadczeń.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Rodzina 500+ za rok 2018, 2019 i 2020.

Świadczenie wychowawcze w roku 2020 wypłacano wszystkim rodzicom dzieci w wieku do ukończenia 18 lat. Zatem w porównaniu z latami poprzednimi, ubiegły rok charakteryzuje się wzrostem liczby wypłaconych świadczeń. W 2020 roku świadczenie przyznano na **2125** dzieci, wypłacono kwotę **11 172 144,50 zł**. Wsparcie otrzymało **1160** rodzin.

8. REALIZACJA PROGRAMU "DOBRY START"

Rządowy program „Dobry start” został wprowadzony 1 czerwca 2018 roku na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci lub osoby uczące się do ukończenia 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia przez nie 24 roku życia. Świadczenie nie przysługuje na dzieci uczęszczające do przedszkola oraz dzieci realizujące roczne przygotowania przedszkolne w tzw. zerówce w przedszkolu lub szkole. Przyznanie świadczenia nie jest uzależnione od dochodu rodziny.

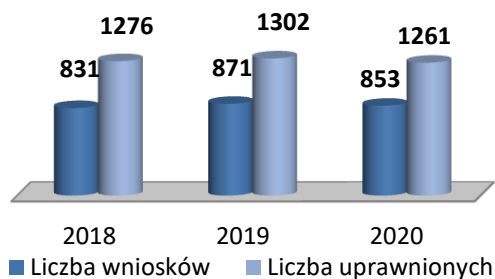
Aby otrzymać wsparcie, należy złożyć wniosek. Może to zrobić matka lub ojciec dziecka, opiekun prawny lub opiekun faktyczny dziecka, a w przypadku dzieci przebywających w pieczy zastępczej – rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka lub dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wniosek można składać od 1 lipca on-line przez stronę Ministerstwa Rodziny empatia.mrpips.gov.pl oraz przez bankowość elektroniczną, a od 1 sierpnia również droga tradycyjną (papierową). Należy podkreślić, że wniosek złożyć można w nieprzekraczalnym terminie do 30 listopada.

W celu usprawnienia i przyspieszenia procesu przyznawania wyprawki szkolnej zrezygnowano z konieczności wydania i doręczenia decyzji administracyjnej – będą one wydawane jedynie w przypadku odmowy przyznania świadczenia, a także w sprawach nienależnie pobranych świadczeń. Osoby ubiegające się o świadczenie otrzymają informację o jego przyznaniu na podany we wniosku adres e-mail. Jeśli jednak takiego adresu zabraknie, to informację o przyznaniu świadczenia będzie można odebrać osobiście. Co ważne, nieodebranie takiej informacji nie będzie wstrzymywało wypłaty świadczenia z programu „Dobry Start”.

Świadczenie „Dobry Start” jest zwolnione od podatku. Nie podlega egzekucji ani wliczeniu do dochodu przy ustalaniu prawa do świadczeń z innych systemów wsparcia.

Poniższy wykres prezentuje liczbę wniosków złożonych o świadczenie wraz z liczbą dzieci uprawnionych do jego otrzymania w latach 2019 i 2020. W ramach Programu Dobry Start wydatkowano odpowiednio w 2019 roku 390 600 zł, natomiast w 2020 roku 378 900 zł.

Wykres 8. Liczba wniosków oraz liczba dzieci uprawnionych do Programu w latach 2019-2020.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu Dobry Start za rok 2019 i 2020.

9. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O SYSTEMIE ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie mają prawo osoby inne niż ubezpieczone posiadające obywatelstwo polskie i miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które spełniają kryterium dochodowe, określone w przepisach o pomocy społecznej.

Wydanie decyzji o ustaleniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych ze środków publicznych następuje na wniosek zainteresowanego, a w przypadku stanu nagłego na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia.

Wydanie decyzji poprzedzone jest przeprowadzeniem postępowania administracyjnego w tym wywiadu środowiskowego. Celem tej czynności jest m.in. ustalenie czy osoba zainteresowana spełnia kryterium dochodowe zgodnie z ustawą o pomocy społecznej oraz ustalenie czy nie występują dysproporcje między udokumentowaną wysokością dochodu a sytuacją majątkową tej osoby.

W 2018 roku potwierdzono prawo do świadczeń w tej formie 16 osobom, w 2019 roku było to 10 osób, w 2020 roku również 10 osób. Decyzje wydawane były zarówno na wniosek świadczeniobiorców jak i świadczeniodawców.

KARTA DUŻEJ RODZINY
rodzina.gov.pl

10. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O KARCIE DUŻEJ RODZINY

Jednym z działań wspierających rodziny wielodzietne z terenu Gminy Dąbrówka jest realizacja ustawy z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny oraz udział w Programie Powiatowej Karty Rodziny „Takrodzina.pl”, który został opisany w punkcie 11 niniejszego sprawozdania.

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia. W praktyce Karta Dużej Rodziny zapewnia zniżki przy zakupie żywności i kosmetyków, odzieży i obuwia, książek, zabawek oraz paliwa. Obniża także koszty rachunków za usług telekomunikacyjne czy bankowe. Pozwala na tańsze przejazdy pociągami i komunikacją publiczną w wybranych miejscowościach. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z oferty ponad 24 tys. miejsc zgłoszonych przez firmy i instytucje z całej Polski. Karta przysługuje niezależnie od uzyskiwanych dochodów rodzinom, z co najmniej trójką dzieci³, a od początku 2019 roku również rodzicom, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu przynajmniej troje dzieci.

Z danych GOPS wynika, że od wejścia w życie ustawy o karcie dużej rodziny w 2014 roku do końca 2020 roku ze zniżek mogło skorzystać 541 rodzin. Przyznano 994 karty rodzicom i 648 karty dzieciom.

Warto wspomnieć, że posiadanie karty dużej rodziny na terenie gminy Dąbrówka uprawnia do 20% zniżki w opłatach za odpady komunalne.

11. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU POWIATOWEJ KARTY RODZINY „TAKRODZINA.PL” W GMINIE DĄBRÓWKA ZA 2020 ROK

Zgodnie z uchwałą nr XXXIV.265.2014 z dnia 10 kwietnia 2014 r. Gmina Dąbrówka przystąpiła do programu Powiatowej Karty Rodziny TakRodzina.pl. Powiatowa Karta Rodziny jest jednym z zadań w ramach programu polityki prorodzinnej w powiecie wołomińskim. Program ma na celu wzrost społecznej świadomości roli trwałego małżeństwa i rodziny oraz jego wpływu na rozwój społeczeństwa, jak również kształtowania i promowania pozytywnego wizerunku rodziny, przede wszystkim rodziny wielodzietnej⁴. Dodatkowym celem Programu jest zwiększenie szans rozwojowych oraz poprawa warunków życia rodzin wielodzietnych poprzez wprowadzenie różnorodnych uprawnień i systemu ulg dla rodzin. Zgodnie z zasadami Programu Powiatowa Karta Rodziny „TakRodzina” wydawana jest rodzinom wielodzietnym, w tym wielodzietnym rodzinom

³ www.rodzina.gov.pl

⁴ www.takrodzina.pl

zastępczym zamieszkałym na terenie Gminy Dąbrówka, wychowującym, co najmniej troje i więcej dzieci w wieku do 18 roku życia lub do ukończenia 25 roku życia, jeżeli dziecko, które ukończyło 18 lat uczy się lub studiuje. Karta przyznawana jest na okres 2 lat.

Zgodnie z uchwałą Rady Gminy Dąbrówka nr XX/159/2016 z dnia 23 września 2016 r. rozszerzono katalog placówek realizujących zniżki dla posiadaczy Powiatowej Karty Rodziny „TakRodzina” o niepubliczne przedszkola z terenu gminy Dąbrówka działające zgodnie z art. 90 ust. 1 b ustawy o systemie oświaty.

Łącznie od początku realizacji Programu wydano 1742 Karty (w 2020 r. – 299 kart).

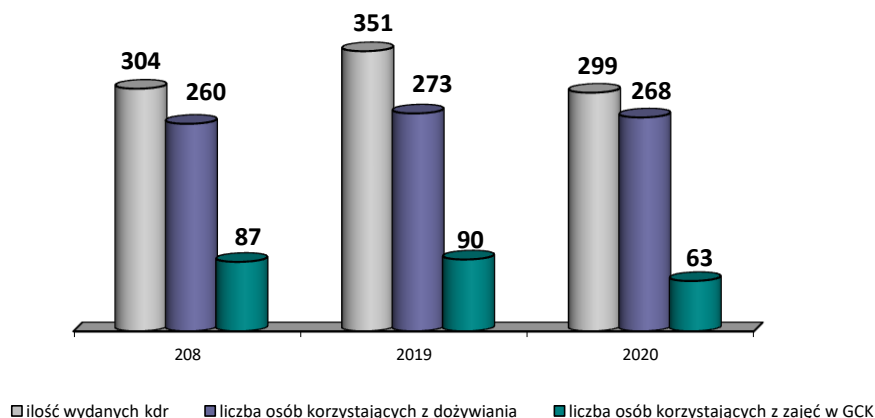
Dnia 31.01.2020 r. w Urzędzie Gminy w Dąbrówce odbyło się uroczyste wręczenie Powiatowej Karty Rodziny nr 10000 w ramach realizacji Powiatowego Programu Polityki Prorodzinnej Takrodzina.pl. Los uśmiechnął się do pięcioletniej mieszkanki naszej Gminy. W uroczystym wręczeniu udział wzięły władze Powiatu Wołomińskiego na czele ze Starostą Wołomińskim Panem Adamem Lubiakiem oraz władze Gminy Dąbrówka w osobach Zastępcy Wójta Pani Doroty Wróbel i Przewodniczącej Rady Gminy Dąbrówka Pani Agnieszki Gryglas.

Wsparcie dla rodzin wielodzietnych w 2020 roku polegało na:

- 50% zniżce dla posiadacza Powiatowej Karty Rodziny 3+, 4+, 5+, w opłatach za posiłki wydawane dla dzieci z Rodzin Wielodzietnych, bez względu na dochód rodziny, uczęszczających do: przedszkoli publicznych, oddziałów przedszkolnych, szkół podstawowych, prowadzonych przez Gminę Dąbrówka działających zgodnie z art. 90 ust. 1 b ustawy o systemie oświaty, za wyjątkiem, gdy dziecko korzysta z innej formy pomocy dożywiania”,
- 50% zniżce w opłatach za zajęcia prowadzone w Gminnym Centrum Kultury w Dąbrówce.

Poniższy wykres przedstawia ilość wydanych kart w latach 2018, 2019 i 2020 oraz liczbę osób korzystających z poszczególnych zniżek proponowanych w ramach Programu na terenie Gminy Dąbrówka.

Wykres 9. Ilość wydanych kart wraz z liczbą osób korzystających ze zniżek.

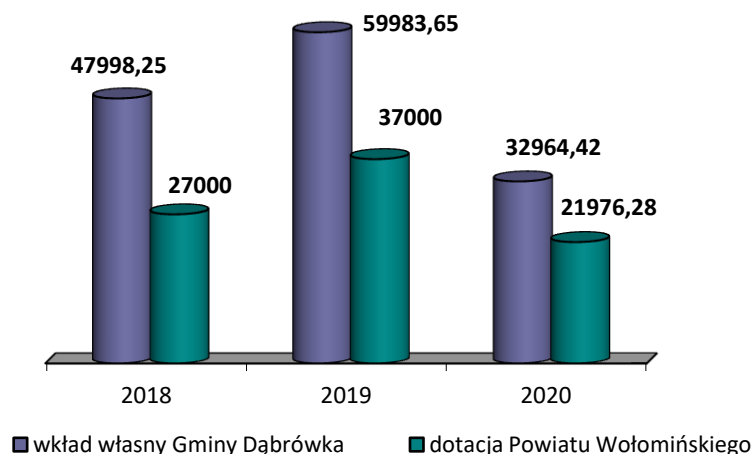

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu za 2018, 2019 i 2020 rok.

Zainteresowanie Programem na terenie gminy Dąbrówka w latach poprzednich systematycznie rosło. W roku 2020 ze względu na pandemię wirusa Sars Cov 2 i wprowadzonymi na terenie całego kraju obostrzeniami m.im. zdalnym nauczaniem czy zawieszeniem zajęć w Ośrodkach Kultury, mniej osób z terenu naszej gminy skorzystało z oferowanych zniżek. W 2019 roku ze zniżki na posiłki w placówkach edukacyjnych na terenie gminy skorzystało 273 osoby, w roku następnym 268 osób. W 2020 w zajęciach prowadzonych przez GCK w ramach zniżki udział wzięło 63 osoby, co jest znacznym spadkiem w porównaniu z poprzednim rokiem, gdzie uczestników było 90.

Poniższy wykres przedstawia koszty realizacji Programu w rozbiciu na wkład własny Gminy Dąbrówka oraz dotację z Powiatu Wołomińskiego.

Wykres 10. Koszty realizacji Programu TAKrodzina.pl na terenie Gminy Dąbrówka w latach 2018-2020.

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Programu za 2018, 2019 i 2020 rok.

Zgodnie z Regulaminem udzielania gminom z terenu powiatu wołomińskiego dotacji na realizację programu Powiatowej Karty Rodziny TAKrodzina.pl, powiat może udzielić dotacji w wysokości do 40% kosztów realizacji zadania. Całkowita dotacja do realizacji zadania w roku 2018 roku 36%, w 2019 roku było to 38% zaś w 2020 roku 40%.

12. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ - SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ustawa wskazuje, że pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania, oraz że wyznaczonym podmiotem może być ośrodek pomocy społecznej. Od 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce realizuje powyższe zadania.

W 28 lutego 2018 roku zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej opracował Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 który został przyjęty Uchwałą nr XXXIV/282/2018 Rady Gminy Dąbrówka. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

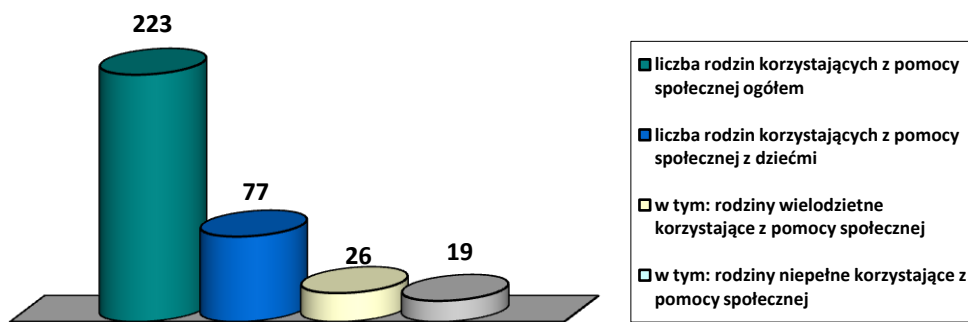
Główne zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny:

- o Zatrudnienie asystenta rodziny wspierającego rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- o Zapewnienie rodzinom specjalistycznego poradnictwa w ramach Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego,
- o Realizacja pracy socjalnej i praca asystenta rodziny z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w celu ich powrotu do rodziny,
- o Monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych w sprawach opiekuńczo -wychowawczych, uzależnionych, uwikłanych w przemoc,

- o Podejmowanie działań w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji w uzasadnionych przypadkach,
- o Organizowanie konsultacji i mediacji rodzinnych oraz poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, prawnego i psychologicznego,
- o Dożywanie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach,
- o Organizowanie czasu wolnego: wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży, zajęć w Gminnym Centrum Kultury i Gminnej Bibliotece Publicznej,
- o Organizacja przez placówki oświatowe kół zainteresowań, zajęć sportowych, korekcyjno-kompensacyjnych, dydaktyczno-wyrównawczych, profilaktyczno –wychowawczych,
- o Funkcjonowanie świetlic przyszkolnych,
- o Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży oraz programów edukacyjno - wychowawczych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i uzależnieniom,
- o Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- o Szkolenia dla asystenta rodziny i pracowników socjalnych,
- o Wspieranie rodzin wielodzietnych poprzez realizację programów Powiatowej Karty Rodziny Takrodzina.pl oraz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny,
- o wsparcie i pomoc ze strony Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- o Zapewnienie rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości - bezpieczeństwa socjalnego.

Poniższy wykres przedstawia udział rodzin z dziećmi, rodzin niepełnych i wielodzietnych w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 roku.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej w 2020 roku.

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-03 za 2020 rok.

W 2020 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 223 rodziny, w tym 77 rodzin z dziećmi. Spośród wszystkich rodzin z dziećmi 26 stanowiły rodziny wielodzietne, zaś 19 to rodziny niepełne.

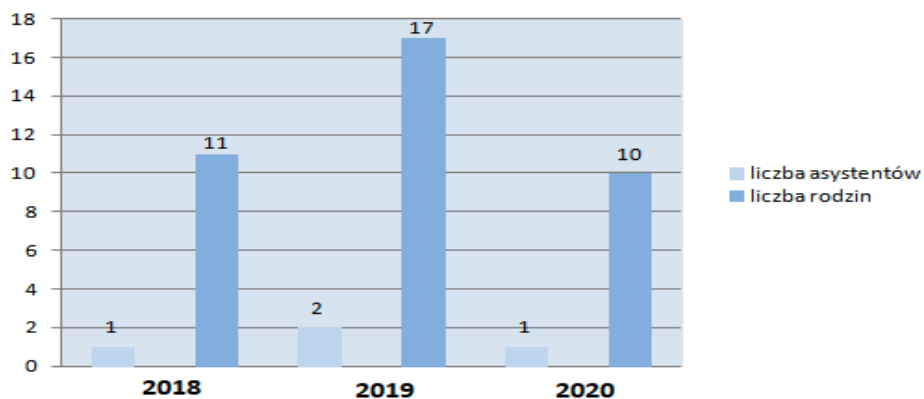
Na przestrzeni ostatnich trzech lat ilość rodzin, w których występuje problem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego ulegała wahaniom. W 2018 roku w 16 rodzinach zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, w roku następnym nastąpiło zwiększenie ilości tych rodzin do 17, zaś w 2020 roku ilość rodzin z tym problemem wyniosła 18 rodzin. Rodziny z problemami opiekuńczo - wychowawczymi stanowią znaczną część rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Dąbrówka. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowywaniu dzieci dodatkowo łączy się z różnymi problemami: uzależnienia, przemocy w rodzinie, bezrobocia oraz związanego z tym ubóstwa, rodziny niepełnej lub wielodzietne, zaburzeniem równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych oraz problemy w pełnieniu ról społecznych i rodzicielskich. Złe funkcjonowanie rodziny jest częstym powodem zaniedbania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak odpowiedniego specjalistycznego wsparcia dla takich rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością odebrania dzieci ze środowiska naturalnego i umieszczenia w pieczy zastępczej.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i pomocy specjalistycznej może powodować wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Diagnostowanie, zarówno problemów z jakimi borykają się rodziny w gminie Dąbrówka, jak i posiadanych zasobów pozwala na wskazanie form pomocy dla rodzin znajdujących się w sytuacjach zagrożenia i kryzysu. Znajomość posiadanego potencjału oraz rodzaju i dostępności usług daje możliwość formułowania celów i zadań stanowiących spójny system działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Jednym z głównych rozwiązań wspierających rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w ramach ustawy o wpięciu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zatrudnienie **asystenta rodziny**. Zadaniem asystenta jest doprowadzenie do osiągnięcia podstawowej stabilizacji życiowej rodziny tak, aby nie dopuścić do umieszczania dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. Jeśli dzieci znajdują się pod pieczę zastępczą, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Należy podkreślić, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje, jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone efekty.

Od 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce zatrudnia asystenta rodziny. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności i wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15-tu. Na uwagę zasługuje fakt, że wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Wykres 12. Asystenci rodziny oraz rodziny objęte ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta w roku 2018 to 11 rodzin, w 2019 roku 17 rodzin, zaś w 2020 roku było to 10 rodzin. W roku 2020 asystent rodziny zakończył pracę z 3 rodzinami. W jednej rodzinie nastąpiło to ze względu na osiągnięcie celów, na skutek działań asystenta rodziny, które doprowadziły do wypracowania i utrwalenia zachowań mających wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny jak również wzmocnienia więzi rodzinnych. Wspólnie podjęte działania przyczyniły się do tego, że rodzina zdobyła umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Natomiast w dwóch pozostałych rodzinach asystent rodziny zakończył pracę ze względu na brak efektów i współpracy rodziny do zmiany sytuacji życiowej. W jednej z tych rodzin jest obecnie sprawowany nadzór kuratorski.

Asystent udzielał wsparcia w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych. Prowadził także indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci,

motywował do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poszukiwania i utrzymania zatrudnienia, motywował do udziału w zajęciach warsztatowych dla rodziców, udzielał wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez organizowanie różnego rodzaju zajęć psychoedukacyjnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce śladem lat ubiegłych, wnioskuje o dofinansowanie do wynagrodzenia asystenta rodziny. Wynagrodzenie asystenta rodziny w latach 2018-2019 finansowane było m.in. w ramach Resortowego Programu *Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*, natomiast w 2020 roku współfinansowane było w ramach realizacji „Programu asystent rodziny na rok 2020”. W 2019 roku w ramach Resortowego Programu „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019” całkowity koszt tego zadania wyniósł 25 600,00 zł, z czego dotacja w ramach Programu wyniosła 3 816,00 zł. W roku 2020 w/w Program zastąpiono jednorazowym dodatkiem realizowanym w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2020”. Całkowity koszt zadania wyniósł 21 963,00 zł, z czego dotacja proporcjonalnej do wymiaru ½ etatu wyniosła 850,00 zł.

Na podstawie informacji uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie (wg stanu na dzień 31.12.2020 r.) wynika, że na terenie gminy Dąbrówka przebywa 7 dzieci w 7 spokrewnionych rodzinach zastępczych oraz znajduje się 1 rodzinny dom dziecka, w którym przebywa 6 dzieci.

Jednym z zadań nałożonych na samorząd gminny z zakresu pieczy zastępczej jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki te gmina ponosi w wysokości 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej, całkowitych wydatków na opiekę i wychowanie dziecka. W 2020 roku Gmina Dąbrówka poniosła wydatki w wysokości 16 700,00 zł w związku z pobytem 4 dzieci w pieczy zastępczej. Dla porównania w 2019 roku wydatki na realizację tego zadania wynosiły 15 760,37 zł, przy tej samej liczbie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Z powyższych analiz wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie Gminy Dąbrówka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „*Za życiem*” - przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, np.: zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystentów rodziny, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach będzie można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej (w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych), a także poradnictwa w zakresie przewyższania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie: wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin „*Za życiem*” dotyczącym możliwości wsparcia, opracowanie wspólnie z kobietą i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia, koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i rodziny, występowanie do podmiotów w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia (na żądanie i na podstawie pisemnego upoważnienia). Trudno jest jednoznacznie określić liczbę rodzin potrzebujących tego rodzaju wsparcia, niezbędne zasoby kadrowe i koszty realizacji zadania. Obecnie obserwujemy pojawienie się w rodzinach wielu problemów i trudności, które niejednokrotnie prowadzą do destabilizacji i rozpadu więzi rodzinnych co na pewno przyczyni się do rozwijania kierunku różnych form pomocowych. W 2018 roku z jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju

dziecka lub w czasie porodu skorzystała 1 rodzina. Natomiast w 2019 roku i 2020 roku z tej formy wsparcia nie korzystała żadna rodzina.

Rodziny znajdujące się w trudnych sytuacjach życiowych związanych z przemocą w rodzinie czy problemem uzależnień mogą liczyć na wsparcie i pomoc ze strony Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca specjalistów w ramach Zespołu i Komisji daje możliwość wdrażania interdyscyplinarnych równoległych działań naprawczych w rodzinie. Jednocześnie na terenie Gminy Dąbrówka funkcjonuje Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w ramach, którego udzielana jest specjalistyczna pomoc psychologiczna i terapeutyczna.

Według danych Komisarjatu Policji w Radzyminie oraz danych z zasobów własnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w 2020 roku do Sądu Rejonowego w Wołominie III Wydział Rodzinny i Nieletnich, zostało złożonych 11 wniosków o wgląd w sytuację małoletnich.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań wspierających rodziny w tym zakresie jest realizacja programów Powiatowej Karty Rodziny Takrodzina.pl oraz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Karty te oferują system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Z danych GOPS wynika, że łącznie od początku realizacji Programu do 31.12.2020 roku wydano 1742 kart (w tym: 2020 roku- 299) dla osób uprawnionych w ramach Programu Takrodzina.pl oraz 1642 kart ogólnopolskich dla osób uprawnionych z terenu Gminy Dąbrówka.

Kolejnymi instytucjami realizującymi działania na rzecz dziecka i rodziny na terenie Gminy Dąbrówka są placówki oświatowe i instytucje kultury.

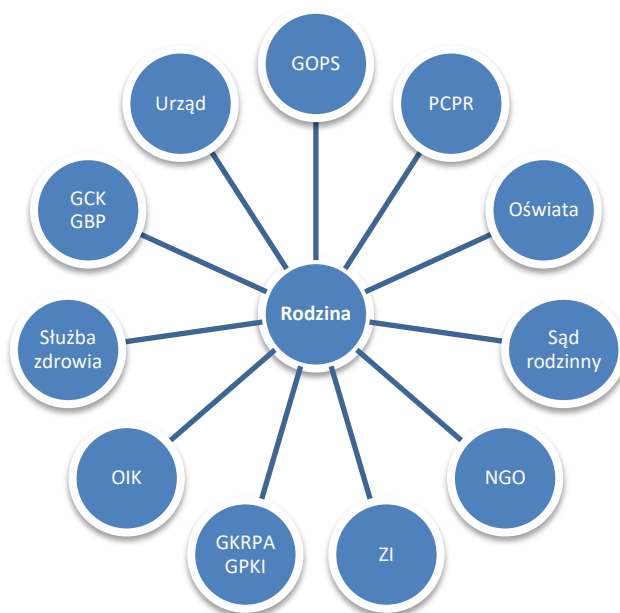
Na terenie gminy Dąbrówka w 2020 roku funkcjonowało: przedszkole samorządowe w którym przebywa 100 dzieci, oddziały przedszkolne – z liczbą dzieci 58 oraz 2 przedszkola niepubliczne do których uczęszcza 173 dzieci. W 4 szkołach podstawowych opieką dydaktyczną – wychowawczą objętych jest 844 uczniów. Placówki oświatowe wspierają także rodziny w sferze opiekuńczo - wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. Placówki te wzmacniają i utrwalają pozytywne wartości, pokazując młodemu pokoleniu jakimi wartościami powinni kierować się w życiu. W placówkach tych zatrudnieni są pedagodzy, logopedzi, psychologowie. Przy szkołach działało 5 świetlic oraz stołówki szkolne. Ponadto szkoły oferują szeroki zakres zajęć dodatkowych i wspierających w postaci różnorodnych kół zainteresowań i przedmiotowych, zajęć sportowych, zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć profilaktyczno -wychowawczych i wiele innych. Bardzo dużo mówi się o szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków jak i również neguje się zachowania przemocowe.

Dużym zainteresowaniem wśród dzieci, młodzieży a także dorosłych cieszą się przedsięwzięcia oferowane przez Gminne Centrum Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną w Dąbrówce. Szeroka gama zajęć stałych, spotkań, koncertów itp. niewątpliwie przyczynia się do świadomego rozwoju intelektualnego, wrażliwości artystycznej oraz poczucia wspólnoty i przynależności do lokalnej społeczności. Uczestnicy mają możliwość zaspokajania również potrzeb czytelniczych i informacyjnych. Obie instytucje skupiają się na upowszechnianiu kultury i czytelnictwa, co niewątpliwie przekłada się na prawidłowy rozwój uczestników.

Wszystkie działania są skoncentrowane na pomocy rodzinie biologicznej, a istotą podejmowanych działań jest wspieranie, a nie zastępowanie rodziny biologicznej. Efektywna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz ich skuteczna ochrona jest możliwa poprzez współpracę specjalistów, instytucji, organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny oraz realizację interdyscyplinarnych działań zmierzających do rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Poniżej wykres prezentujący lokalny system wsparcia rodziny w ujęciu instytucji działających w obszarze wsparcia rodziny na terenie Gminy Dąbrówka.

Schemat 3. Lokalny system wsparcia rodziny.

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – organizacje pozarządowe

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GPKI – Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny

OIK – Ośrodek Interwencji Kryzysowej

GCK – Gminne Centrum Kultury

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna

Lokalny system wspierania rodziny opiera się na intensywnej współpracy wszystkich jednostek zaangażowanych w działania na rzecz rodziny oraz realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny. Wszystkie działania w Programie są skoncentrowane na pomocy rodzinie biologicznej, a istotą podejmowanych działań jest wspieranie, a nie zastępowanie rodziny biologicznej. Efektywna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece i wychowywaniu dzieci oraz ich skuteczna ochrona jest możliwa poprzez współpracę specjalistów, instytucji, organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny oraz realizację interdyscyplinarnych działań zmierzających do rozwoju systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

13. SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2017 – 2021

Sprawozdanie to stanowi podsumowanie działań realizowanych w 2020 roku w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2021, zwanego dalej Programem, przyjętego Uchwałą nr VII/42/2011 Rady Gminy Dąbrowka z dnia 3 czerwca 2011 r. oraz działalności Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwanego dalej Zespołem.

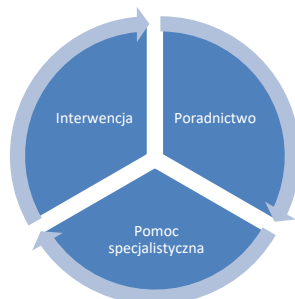
Uchwalenie Programu to zadanie wynikające z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który nakłada na gminy obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Natomiast do jego zadań należy wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie temu zjawisku oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych

w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy oraz w podejmowaniu działań wobec sprawców. Program stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016 - 2021.

Celem Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Główne zadania w Programie to:

- ochrona ofiar przemocy w rodzinie
- działania skierowane do osób stosujących przemoc
- działania profilaktyczne związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

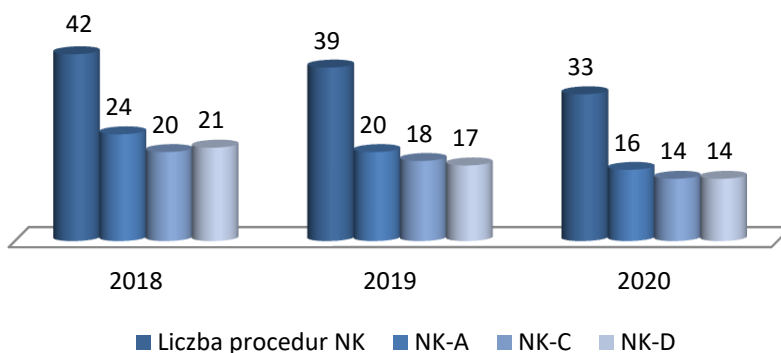

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrówce w 2020 roku z powodu trudnej sytuacji życiowej spowodowanej wystąpieniem przemocy w rodzinie skorzystało 33 rodziny. Dane te zawierają liczbę rodzin korzystających z wyłącznej pracy socjalnej mającej na celu poprawę funkcjonowania rodzin w ich środowisku społecznym, świadczonej bez względu na posiadany dochód rodziny. Odnotowuje się spadek ilości rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu przemocy w rodzinie w porównaniu do roku 2019 o 18 rodzin.

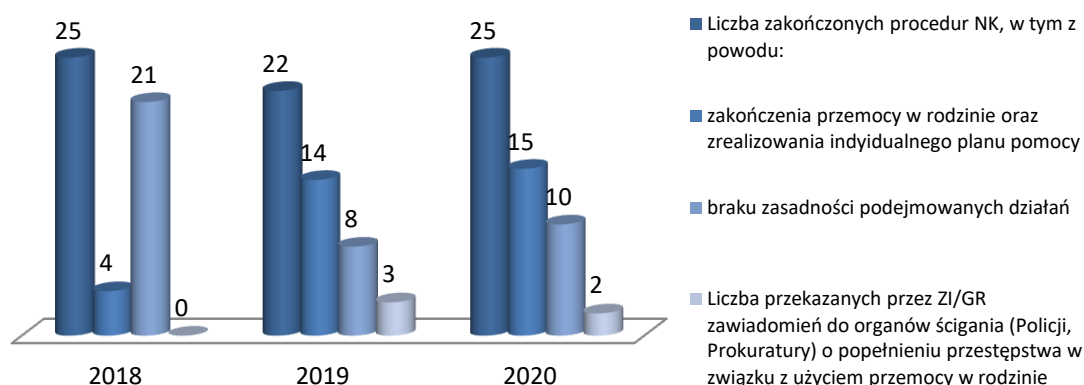
Od 2011 roku na terenie Gminy Dąbrówka działa **Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, w skład którego wchodzi przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, policji, sądu, ośrodka interwencji kryzysowej, placówek oświatowych, ośrodka zdrowia, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ponadto wskazać należy, że od 2019 r. w skład Zespołu Interdyscyplinarnego powołany został również przedstawiciel Powiślańskiego Towarzystwa Społecznego. Organizacja w ramach programu pt. „Rodzina wolna od przemocy” prowadziła terapię dla 30 członków rodzin borykających się z problemem przemocy oraz podjęła interwencję kryzysową na rzecz 4 rodzin.

Głównym celem Zespołu jest koordynowanie działań podmiotów wykonujących odpowiednie czynności służbowe na rzecz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie oraz rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupy robocze, które zajmują się pracą z konkretnymi rodzinami - ofiarami i sprawcami przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Szczegółowy wykaz prowadzonych procedur Niebieskiej Karty zawierają poniższe wykresy.

Wykres 13. Liczba prowadzonych NK, oraz wypełnionych odpowiednich części NK w latach 2018-2020.

Wykres 14. Liczba zakończonych procedur NK oraz liczba przekazanych zawiadomień do organów ścigania w latach 2018-2020.

Poniżej prezentujemy dane dotyczące działań Policji realizowanych w latach 2018 – 2020 na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc:

Tabela 7. Działania Policji na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc w latach 2018-2020.

	2018	2019	2020
Liczba interwencji policyjnych z kategorii "domowych", w tym:	97	123	121
Liczba sprawców przemocy zatrzymanych do wytrzeźwienia	12	3	4
Liczba osób wobec których zaistniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	8	8	9
Liczba prowadzonych postępowań przygotowawczych z art. 207 k.k.	12	12	12
Liczba podjętych działań profilaktycznych podjętych na rzecz dzieci i młodzieży	17	18	3
Liczba wniosków o wgląd w sytuację małoletnich	7	12	9

Źródło: Dane uzyskane z Komisariatu Policji w Radzyminie.

Problematyka przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest wielowymiarowa dlatego w ramach Programu realizowane są zadania mające na celu ochronę ofiar przemocy w rodzinie oraz działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizacja Programu ma na celu stworzenie wsparcia i profesjonalnej pomocy, zmierzającej do zwiększenia dostępności i skuteczności zorganizowanych form pomocy dla osób uwikłanych w przemoc, a co za tym idzie zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenia jednolitego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych, bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie wyszczególnia 4 główne cele strategiczne. Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach Programu przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań do celów operacyjnych, umożliwiające realizację założeń dokumentu wraz z odpowiednimi wskaźnikami.

Cel strategiczny I. Profilaktyka przemocy w rodzinie

Cel strategiczny II. Kompleksowa pomoc i wsparcie dla osób doznających przemocy w rodzinie

Cel strategiczny III. Skuteczne procedury interwencyjne i działania skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie

Cel strategiczny IV. Efektywna współpraca służb na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy

Do najistotniejszych działań zrealizowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie należą:

- Zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy dostępu do pomocy terapeutycznej oraz wsparcia psychospołecznego i prawnego w Gminnym Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym
- Informowanie i edukowanie nt przyczyn, form i skutków przemocy poprzez realizację rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (brozur, plakatów, ulotek itp.)
- Stworzenie, rozpowszechnianie i aktualizacja kompleksowej bazy danych z informacjami nt instytucji/organizacji świadczących pomoc rodzinom z problemem przemocy
- Diagnostowanie i rozwiązywanie konfliktów w rodzinie z zastosowaniem mediacji rodzinnych
- Podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Identyfikowanie problemu przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskich Kart”
- Udzielanie pomocy prawnej, psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej dla osób doznających przemocy oraz zagrożonych przemocą
- Informowanie ofiar przemocy w rodzinie o instytucjach i organizacjach oferujących specjalistyczne wsparcie
- Udzielenie pomocy medycznej osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz wystawienie bezpłatnego zaświadczenia o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała w związku z użyciem przemocy w rodzinie
- Informowanie sprawców przemocy o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy w rodzinie oraz motywowanie osób stosujących przemoc do podjęcia działań na rzecz zatrzymania przemocy
- Kierowanie do programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie
- Prowadzenie działań terapeutycznych skierowanych do sprawców przemocy w tym nadużywających alkoholu
- Prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych – kilkadziesiąt spotkań
- Realizacja programów i zajęć profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży m. in. z zakresu radzenia sobie ze złością i agresją oraz konstruktywnego rozwiązywania konfliktów
- Organizacja szkoleń i warsztatów dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych
- Współpraca z placówkami pomocowymi i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie
- Prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- Funkcjonowanie Punktu Przyjęć Interesantów Dzielnicy w Dąbrówce w ramach programu „Dzielnicy bliżej nas”.

Sytuacja związana z panującym stanem epidemii i wynikającymi z niego ograniczeniami, może być szczególnie trudna dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą. Mierząc się ze skutkami epidemii wywołanej rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 podjęliśmy wiele nowych wyzwań, które wymusiła na nas panująca sytuacja. W trosce o bezpieczeństwo zdrowotne zarówno osób i rodzin zagrożonych lub doświadczających przemocy, a także osób realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ustaleń dotyczących sytuacji rodzin - w tym szczególnie dzieci, objętych pomocą w formie procedury „Niebieskie Karty”, zaczęto dokonywać za pomocą zdalnych środków komunikacji z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji głosowej, tekstowej i wideo. Poradnictwo specjalistyczne pomimo braku możliwości kontaktu osobistego, w celu realizacji działań również było świadczone w nieprzerwany sposób w trybie zdalnym. Mając na uwadze szeroko rozumiane dobro osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie oraz wagę zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020 r. 218 ze zm.), w aktualnej sytuacji epidemicznej, szczególnie istotne jest, aby osoby doznające przemocy mogły liczyć na wsparcie lokalnych służb i instytucji, które na co dzień zajmują się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotyczące społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m.in. służby zdrowia, pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych, policji, sądów czy związków wyznaniowych i Kościołów. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska, jednak działając osobno nie doprowadzą do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy występującej wewnątrz rodzin. Zintegrowanie wszystkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie daje szansę stworzenia jednolitej procedury wsparcia osób uwikłanych w przemoc oraz zwiększenie skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych warunków osiągnięcia tego celu jest zintegrowanie środowiska przy realizacji Programu.

14. SPRAWOZDANIE ZA 2020 ROK Z REALIZACJI GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY DĄBRÓWKA NA LATA 2016-2021

Niezwykle istotnym elementem wpływającym na zakres zadań realizacyjnych gminy w aspekcie pomocy społecznej jest opracowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015 roku Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021. Dokument w swej treści podzielony na część wstępną, diagnostyczną oraz część programową definiuje spektrum zagadnień umożliwiających zdefiniowanie sytuacji obecnej gminy, wyodrębnienie obszarów wymagających wsparcia oraz wskazanie celów strategicznych realizujących założenia polityki społecznej w najbliższym, krótkoterminowym horyzoncie czasowym. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 nie tylko dokonuje analizy zidentyfikowanych problemów społecznych, ale przede wszystkim ujmuje je w korelacji z programowaniem działań, które służyć będą rozwiązywaniu problemów społecznych lokalnej społeczności.

Celem strategii jest wypracowanie najbardziej efektywnego i najlepiej dostosowanego systemu wsparcia do potrzeb mieszkańców, tak by zapewnić dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021 wyszczególnia 5 głównych celów strategicznych rozwoju Gminy w kontekście pomocy społecznej, które określono na poniższym rysunku.

Schemat 4. Cele strategiczne zawarte w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dąbrówka na lata 2016-2021”.

Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyporządkowano cele operacyjne oraz kierunki działań do celów operacyjnych, umożliwiające realizację założeń dokumentu wraz z odpowiednimi wskaźnikami.

Najważniejszymi działaniami wykonanymi za pośrednictwem podmiotów odpowiedzialnych za realizację Strategii jest:

- o Zapewnienie osobom i rodzinom dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego m.in. w ramach Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego (psycholog-doradca zawodowy, konsultant ds. uzależnień, specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie),
- o Zwiększenie dostępności opieki przedszkolnej,
- o Wdrożenie i realizacja Programu TakRodzina.pl oraz Karty Dużej Rodziny,
- o Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, programu 500+, programu „Dobry start”,
- o Udzielenie pomocy osobom poszukującym pracy, prowadzenie pracy socjalnej, wsparcie finansowe, realizacja Projektu „Bądźmy aktywni” skierowanego do osób niezatrudnionych zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- o Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w pomoc rodzinie, tj. GOPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówki oświatowe, Ochrona zdrowia, Sąd rodzinny, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Starostwo Powiatowe,
- o Zatrudnienie asystenta rodziny oraz zwiększenie zatrudnienia o jednego pracownika socjalnego
- o Poprawa współpracy ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży
- o Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem

- Wspieranie rodzin wykazujących bezradność opiekuńczo-wychowawczą poprzez realizację pracy socjalnej oraz przydzielenie asystenta rodziny
- Organizowanie zajęć pozalekcyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, organizacja kolonii letnich, tworzenie placów zabaw
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie alternatywnych form spędzania wolnego czasu
- Podwyższenie świadomości rodziców i dzieci na temat skutków alkoholizmu i środków psychoaktywnych poprzez kampanie profilaktyczne prowadzone w szkołach
- Rozpowszechnianie ulotek, plakatów i broszur dotyczących zjawiska przemocy domowej
- Poprawa współpracy z Sądem i kuratorami zawodowymi i społecznymi
- Poszerzenie oferty ulg w ramach Powiatowej Karty Dużej Rodziny TakRodzina.pl
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi m.in. działającymi na rzecz osób starszych
- Stworzenie, rozpowszechnianie i aktualizacja kompleksowej bazy danych z informacjami nt instytucji/organizacji świadczących pomoc rodzinom
- Funkcjonowanie Punktu Przyjęć Interesantów Dzielnicowego w Dąbrówce w ramach programu „Dzielnicowy bliżej nas”
- Utworzenie Klubu Senior+.

Stworzenie sprawnego systemu to niezwykle czasochłonny proces, nie mniej jednak analizując aktualny okres realizacji Strategii wskazać należy na pozytywne zmiany w zakresie wsparcia potrzeb mieszkańców Gminy Dąbrówka, przejawiające się m.in. poprawą funkcjonowania rodzin czy zwiększeniem oferty pomocowej w tym poradnictwa specjalistycznego. Poziom realizacji celów zapisanych w strategii został oceniony pozytywnie.

15. WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Analizując system pomocy społecznej i mając na uwadze tendencje demograficzne oraz potrzeby i problemy mieszkańców Gminy Dąbrówka konieczne jest utrzymanie istniejącej infrastruktury i zabezpieczenie niezbędnych środków na realizację nałożonych ustawowo zadań w obszarze pomocy społecznej oraz dalszy rozwój działań ukierunkowanych na ochronę i poprawę warunków życia grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz na tworzenie warunków umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym potrzebującym.

Mając na względzie powyższe przy planowaniu budżetu na kolejny rok na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny warto zwrócić uwagę na następujące kwestie, tzn:

- 1. Zabezpieczenie środków finansowych na działania na rzecz osób korzystających z pomocy społecznej.**
- 2. Zabezpieczenie środków finansowych na zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny.**
- 3. Kontynuacja sprawnej realizacji programów rządowych i unijnych.**
- 4. Dalszy rozwój usług opiekuńczych na terenie gminy.**
- 5. Wzmocnienie zasobów kadrowych GOPS poprzez realizację superwizji dla pracowników.**
- 6. Doskonalenie kompetencji pracowników ośrodka poprzez szkolenia: - przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu, - tematyczne z zakresu: przemocy w rodzinie, uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, pracy z trudnym klientem, pracy z rodziną wieloprotblemową.**
- 7. Dalszy rozwój działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**
- 8. Rozwój wolontariatu.**
- 9. Zwiększenie oferty pomocy społecznej dla rodzin i osób poprzez: - zwiększenie dostępności specjalistów w celu profesjonalnego wsparcia dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, - udzielanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin niewydolnych wychowawczo, - rozwój środowiskowej pracy socjalnej poprzez realizację projektów socjalnych.**

W wyniku dokonujących się zmian gospodarczych oraz zmian w przepisach prawnych, zmienia się również struktura klientów pomocy społecznej, ich oczekiwania i potrzeby, z których wynika, iż pomoc finansowa choć nadal bardzo ważna - nie jest jedyną formą wsparcia.

16. PODSUMOWANIE

Zmieniająca się sytuacja społeczno-gospodarcza i epidemiczna oraz ewolucja potrzeb społecznych, w tym oczekiwań osób i rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach, zwłaszcza kryzysowych, przyczynia się do stawiania przed systemem pomocy społecznej nowych wyzwań. Ostatni czas, w którym obserwuje się narastanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny, takich jak: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, problemy opiekuńczo-wychowawcze, przemoc w rodzinie, wskazuje na konieczność wprowadzenia takich rozwiązań systemowych, które będą zmniejszać ryzyko powstania zagrożeń dla osób i rodzin znalezionej się w sytuacji wykluczenia społecznego. Stąd też, priorytetowym celem jest poprawa efektywności działań w obszarze pomocy społecznej dla uzyskania skutecznego wsparcia, umożliwiającego przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych. Wskazane jest, aby pracownicy socjalni mogli przede wszystkim realizować pracę socjalną w miejscu zamieszkania osób potrzebujących.

Wysiłki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2021 roku jak i postanowienia na lata kolejne zmierzają do stopniowej zmiany postrzegania tej instytucji w świadomości społeczności lokalnej, gdyż Ośrodek już dawno przestał być instytucją wypłacającą jedynie świadczenia finansowe, a staje się narzędziem do budowania polityki społecznej na poziomie lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia niepieniężnego, które jak udowadniają liczne badania, bardziej skutecznie przyczynia się do usamodzielniania rodzin i przeciwdziałania społecznej marginalizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Rok 2021 będzie dla Ośrodka kontynuacją realizowanych zadań i prowadzonych działań wynikających z ustaw oraz podejmowaniem nowych inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, które są niezbędne, żeby instytucja pomocy społecznej była skuteczna, efektywna i nowoczesna.